

Saturnus

Saturnus

familjetragedi i fem akter

av Christian Lanciai (1989)

Personerna :

Greve Francesco Cenci, rik vällusting
Kardinal Camillo, diplomat
Andrea, ogenomtränglig tjänare hos greven

Beatrice, grevens blonda och oemotståndliga dotter
Monsignore Orsino Guerra, vacker präst
En gammal hederlig adelsman
Gäster på greve Cencis bankett
Lucretia, grevens andra och tämligen feta hustru
Bernardo, grevens yngsta son med knappt fjun på hakan
Don Orsinos tjänare
Giacomo, grevens andre son, själv fader
Cosetta, Giacomos hustru
Marzio, lantarbetare
Olimpio, stilig före detta kastellan på Petrella
Savella, påvlig legat
Tjänare på slottet Petrella
Påven Clemens VIII
Domare i den påvliga domstolen
Åklagare i densamma
Präster, notarier och publik i densamma
Vakter i påvens fängelse

Handlingen utspelar sig i Rom samt i slottet Petrella söder därom under åren 1598-99.

Copyright © Christian Lanciai 1989

Saturnus

Familjedrama i fem akter.

Akt I Scen 1. I familjepalatset.

Francesco Jag är led vid hela världen. Männskligheten äcklar mig med all sin menlöshet, enfaldighet och ignorans, och om jag kunde rensa bort allt slödder från vår värld, det är sju åttondelar eller kanske nio tiondelar av all världens folkmängd, så skulle jag ej tveka en minut. Men jag har bara makt till eget liv och egen död, och jag kan bara plåga mina egna, vilket jag förvisso också gör. Jag kan ju icke tåla dem emedan de är människor och mig underlägsna.

Här kommer nu en av de ormarna direkt från botten av all världens kobragropar: kardinal Camillo från den heligaste fadern, kyrkans kejsare och Lucifer i centrum av all världens mänskohelvet. Vad vill du, fräcke skojar?

Camillo Hans helighet förlåter dig ditt oerhörda brott om du betalar honom femtio tusen.

Francesco Bara femtio tusen? Det var billigt. Han är tydligen nu redan van vid mina underfundiga affärer. Men det hedrar honom endast att han tar emot och blundar. Han är därmed lika mänsklig som de elva påvar som jag mutat före honom. Ingen människa kan motstå korrupktion i längden, och det gäller endast desto mer ju mera helig mänskan är som frestas. Påvarna tar priset. Han skall få vad han begär. Min komplimang till pappa Clemens för hans tolerans och sunda bondförnuft. Jag ber dig hälsa honom och väl minnas mig i sina böner så att jag med säkerhet får hela himmelens förlåtelse.

Camillo O greve Cenci, er ohyggliga cynism kan icke lura mig. Ni hädar utan att ta Gud i munnen, ni befläckar kyrkan utan att ni någonsin beträder den, ni kan ej nalkas något heligt i ert tal förutan att vartenda ord ni säger blir förtäckta knivhugg mot er moder kyrkans hjärta. Ändå har jag aldrig kunnat ge upp hoppet om er själ. En dag skall ni få ångra er och återvända till er Guds välsignelse så att i sanning era synder blir förlättna och ni upphör att upprepa dem på nytt i ständigt värre överdrifter.

Francesco Herre Gud, din åsna! Vem tror du jag är? En vanlig mes och blåögd infantil idealist som tror på kyrkans söndagsskolesagor? Jag är realist, och det är du också, och vi vet båda, att den man som syndar aldrig kan upphöra därmed eftersom det enda saliga i livet just är synden. Har man upptäckt denna livets högsta sanning kan man aldrig överge den. Var ej så naiv, min kardinal, att du kan tro att jag har någon själ. Jag lever ej för något utom för mitt eget kött och dess begär, och det är nog det enda säkra här i livet för min egen del.

Camillo Fördömde man, ta er i akt!

Francesco För vad? För dig och påven i hans ruttna Vatikan? Ni är betalda. Jag har ingenting att frukta av all världens enda saliggörande institution. Vad har jag kvar att frukta? Döden? Den blir min som alla andras. Det är inget märkvärdigt med det. Min egen fru och mina barn? Dem har jag under all kontroll. Jag fruktar inte den som fruktar mig, och alla fruktar mig som känner mig. Och skulle jag då kanske frukta Gud? Jag bjuder honom att försöka komma åt mig om han kan. Så länge jag förblir vid liv har han misslyckats och för mig bevisat att han icke existerar, och när jag är död så kan det kvitta.

Camillo Är ni ej olycklig i ert köttsliga osunda livs totala ensamhet?

Francesco Vad bryr jag mig om lycka? Det är blott fåfänga narrars dröm. Olycklig eller lycklig spelar ingen roll för mig om blott mitt kött aptit är stillad. Och så länge den fortfarande kan stillas är jag nöjd och lever vidare. Jag känner ingen ensamhet så länge jag har kvar mitt eget sällskap som nog är det enda vettiga i världen.

Camillo Eländige egoist! Jag borde självsvåldigt förbjuda påven att ta vidare emot de mutor ni betalar för att få behålla era laster!

Francesco Det gör ni inte eftersom ni är förnuftig och vill hålla fast vid era egna laster liksom påven vill behålla sina. Därför tar han girigt mina pengar och betalar er därav för att ni även visligen skall tåga. Ingen vuxen man är utan laster som han endast lever för att odla, och det vet ni lika väl som påven.

Camillo Jag skall dock aldrig uppge hoppet om er själ. Jag skall fortsätta bedja för er med en ängels tålmod, och en dag skall ni ångra er. Det vet jag, ty jag vet att människan är god från början.

Francesco Det kan ni inbilla era nunnor när ni lägger ägg med dem.

Camillo Jag undanber mig skändligheter.

Francesco Jag är bara realistisk, ärlig och förtrolig.

Camillo Jag skall alltid vägra tro att ni är ond. Jag kan ej ta er onda djuriskhet på allvar. Endast därför kan jag umgås med er och fortsätta bedja för er frälsning.

Francesco Gör så, käre vän, och kanske ni får någon lön därför i himmelen när ni är död och rutten. Jag är alltför mycket realist för att bekymra mig om löner som ej är i reda pengar.

Camillo Åter hädar ni förtäckt.

Francesco Er enfald provocerar fram min muntra elakhet som icke skadar er och inte når er heligaste kyrka. Jag har bara roligt på er helighets bekostnad.

Andrea (inträder) Herre, en kurir från Salamanca ber om företräde.

Francesco Det är nyheter om mina oförfärdiga och ohängda söner. Om jag någonsin bad Gud om något, kardinal Camillo, var det att han skulle skicka mina söner in i paradiset så att jag slapp punga ut med pengar för dem. Får de parasiterna fortsätta leva, käre vän, så måste det med tiden leda till en kamp på liv och död emellan mig och dem.

Camillo Ni är ändå välsignad med de präktigaste söner som förtjänar någon uppmuntran och hjälp från sin stormrike fader.

Francesco De har aldrig gett mig något. Varför skulle jag då ge något åt dem?

Camillo Saturnus i mytologin förtärde sina barn på det att de ej skulle störta honom. Därigenom just så blev han störtad.

Francesco Förr skall jag själv slakta, tillreda och äta upp vartenda barn min förra fru behagade att ge mig. Min nya fru är klokare och har ej gett mig något barn, och därför har hon överlevt. – Släpp in budbäraren, Andrea.

Camillo Jag ber att få rekommendera mig.

Francesco Vi ses då senare, herr kardinal, när nya offer för min vällust fiskats upp ur Tibern och er påvlige husbonde önskar lindra sina sorger för min skull med mera pengar.

Camillo En dag har ni tagit livet av er siste blonde yngling, greve, så att ni själv skall utgjuta tårar över skändad oskulds lik.

Francesco Ha-ha! Skall vi slå vad?

Camillo Är pengar allt ni tänker på förutom magens och könsdelarnas aptit?

Francesco Det enda, jag försäkrar er, herr kardinal. Det är för mig den enda sanna guden, och han är ej mindre dödlig än jag själv.

Camillo Ni skall få skåda helvetet.

Francesco Jag gör det varje dag, ty det är hela mänsklighetens.

Camillo Ni är oförfärdig.

Francesco Det har ni sagt förut, det vet vi båda redan, så det är väl lika bra att acceptera det? Farväl, herr kardinal. Be påven fortsätta med fisket längs med Tibern.

Camillo Jag är tacksam emot Gud att jag ej kan ta er på allvar. (*går*)

Francesco Där gick den prästutklädde narren, en idiot av en hel värld av sådana, som tror att det kan finnas någon godhet och som tror sig leva för dess existens. Men vi som lever livet vet att livets enda högsta goda är dess deflorering, och dess enda glädje är den sanna skadeglädjen, och att livets enda påtagliga frälsning är den ofrånkomliga och ohejdbara döden. Hur den kommer, var och när är lika fullständigt ointressant som all spekulation i livet efter detta, som blott är en dröm som ingen än har sett gå i uppfyllelse.

Scen 2. I palatsets trädgård.

Beatrice Jag ber er, monsignore, tala ej till mig om kärlek.

Orsino Guerra Det är bara två år sedan ni förklarade för mig att ni höll mig minst lika kär som jag höll er, och under dessa två år har ej någonting förändrats. Jag är mera kär i er idag än vad jag var för två år sedan innan jag var präst.

Beatrice Det var tillåtet för er då att vara kär och lägga fram er ungdoms kärlek som naturen krävde. Men nu är ni präst och får ej mer ta ordet i er mun.

Orsino Jag är blott monsignore och kan när som helst befrias från all plikt mot kyrkan. Jag kan gå till påven när som helst och på en dag få tillstånd till ett äktenskap med er. Fastän jag än så länge är en präst kan jag i ärlighetens namn ej hålla inne med hur ni förföljer mig i mina tankar vart jag går och vad jag gör och var jag är, och så har det nu varit i två år.

Beatrice Min vän, om ni kan bli befriad från er kallelse så har jag icke samma möjlighet. Ett öde hänger över vår familj som binder mig i plikter mot min lille bror Bernardo mest men även mot min styvmor och min äldre broder Giacomo. Jag kan ej lämna huset eller min familj förrän Bernardo blivit man och fri ifrån sin fader. Jag är trogen er i vänskap, men de högre känslor som jag en gång kan ha hyst mot er har av mitt öde vänts till bitterhet och plåga som jag ej kan slippa utom genom år av kamp och tålmod; och era frestelser av mig med föga grannliga påminnelser om våra ungdomslekar blott förhöjer smärtan, bitterheten och melankolin. Jag kan blott älska er som helig syster, och den kärleken har ni för hela livet. Kräv ej något mera som jag ej kan ge.

Orsino Jag vill blott hjälpa, tjäna och behaga er. Det minsta jag kan göra är att lägga fram för påven ert ohyggliga familjemissförhållande. Ni måste skriftligt klargöra naturen av det gräsliga förtryck ni lider med er mor och era syskon under er besynnerlige far i form av en offentlig petition, så att vår kyrkas överhuvud kan slå näven i sitt bord, bannlysa mördaren Francesco Cenci, skaffa era äldre bröder deras arv och få ett slut på denna outhärdliga situation, så att ni kan bli lycklig som en kvinna och ej längre lida som martyr för en bestialisk faders onaturligheter.

Beatrice Något säger mig att något ont just håller på att hända, om det icke ren har hänt. Vår far är onaturligt glad. Han har fått någon nyhet denna dag från Salamanca just om mina äldre bröder, och han är så nöjd med denna nyhet att han denna afton utlyst en bankett. Vår hela släkt skall vara där och alla Roms mest lysande representanter för den högsta adeln, och jag fruktar något infernaliskt påhitt från min fader. Han är ju i stånd till vad som helst och älskar att chockera genom väl magstarka överraskningar. Jag ber er att infinna er i afton vid banketten, och då skall ni få min petition. Måhända kan ni sedan styrka den med eget vittnesmål om min fars föreställning denna afton. Jag har aldrig förr sett honom vid så skrämmande hög skadeglädje.

Orsino Jag skall tjäna er i kväll som vittne och som frälsare av er familj igenom klerikal diplomati, om Gud så vill. Er petition skall överlämnas under striktaste grannlagenhetens former.

Beatrice Det är allt jag vågar önska av er, monsignore. Välkommen i kväll.

Orsino Jag tackar er, min enda kärlek i mitt liv.

Beatrice Jag ber er: inga komplimanger. (*går*)

Orsino Jag säger endast sanningen: jag kan ej älska någon annan någonsin än henne. Därför måste hon bli min, om jag så måste för den sakens skull begrava petitionen så att påven aldrig får ta del av den. Ty om han tvingas ingripa på nytt i denna trassliga familjs privata angelägenheter kan ju Beatrice som sin äldre syster åläggas att gifta sig med någon ynkelig avlägsen kusin till henne. Lagg därtill att påven aldrig skulle ge mig fri för att få gifta mig med henne. Han kan endast ge mig fri om jag har lägrat och befruktat henne, så att det ej mer kan döljas. Endast så kan Beatrice någonsin bli min, och det är enda utvägen för mig att någonsin få utlopp för mitt kärlekshelvete. Hon måste stanna hemma hos sin

far tills hon en dag bragt till förtvivlan av sin fars omänskliga förtryck till slut ger efter för min envishet. Och petitionen kan bli ytterligare en trumf på handen för mig, så att jag med den som medel kan invagga henne till allt vad en kvinna någonsin begär: det självbedrägeri som är den vaga känslan av inbillad trygghet.

Få se vad gamle greven ämnar ställa till för scen i kväll. Förmodligen så blir det blott en harmlös komedi, ett vämjeligt satyrspel med den gamle greven själv som ende skådespelare, en fjant, som bara lyser med maskerad tandlöshet.

Scen 3. Banketten.

Francesco Välkomna, mina vänner alla, släktingar och barn och kyrkofurstar, ädlingar och kardinaler, som behagar hedra vår så anspråkslösa fest med sin högst värdiga närvaro! Jag har alltför länge levat som en eremit, och i mitt avståndstagande från festlighetsgemenskap med societeten har min isolering givit upphov till gemena rykten om mig, att jag skulle vara en förlorad misantrop och annat sådant. När ni nu får dela med mig mina rikedomar genom denna fest i form av mat och läckerheter, viner och delikatessers överflöd, och när ni snart får veta vad jag har att fira denna dag, så ber jag er att anse mig som lika mycket endast kött och blod och mänsklighet som ni. Jag har ett ömt och känsligt hjärta under alla mina lager av syndfulla laster, och jag ber er ta emot mitt hjärta och för en gångs skull fromt bortse från mitt rykte som en hopplöst lastbar ateist, ett rykte som är ensidigt som all okunnighet. Ni ser mig här som en sann fader som vill enbart ömma för sitt släkte, sina vänner, sina barn, sin hustru och för alla kyrkans vänner.

Camillo Ädle greve, jag var säker på att ni en dag trots alla era synder skulle ångra er och bli en vettig, god, human och vanlig vänlig människa. Mitt långa tålmod blir äntligen idag belönat med infrielsen av alla mina innerligaste och ängsligaste böner. Kära gäster, ni ser alla nu med egna ögon att Francesco Cenci även är en god man innerst inne, som jag alltid hävdade. Med dessa glada skålar gott Falernervin, som ni nu bjuder alla era vänner på, skall alla ofördelaktiga rykten om er glömmas, drunkna och försvinna ifrån Rom för evigt.

en gammal adelsman Vi är nyfikna och spända på vad som har hänt er som med ens har öppnat era dystra dörrars lås för en så glad och generös bankett.

Francesco Jag skall berätta för er det sällsamma som har hänt som stämt mig så högtidlig och behagligt generös till sinnes. Mina båda äldsta söner reste nyligen till Spanien för att där utbilda sig i Salamanca, och jag höjde då som deras fader upp till Gud den innerligaste och mest uppbyggliga tänkbara bön för deras välgång, framtid och välsignelse. Och plötsligt har min faderliga bön besannats och infriats, och jag känner då den högsta glädje, som mig tvingar att basuna ut den för all världen genom att ge en offentlig festbankett för hela Roms högst uppsatta societet.

Beatrice (till Lucretia) Jag har ej sett min far så galen förr. Jag fruktar för det värsta.

Lucretia Var ej rädd, mitt barn. Din far är för uppriktig för att kunna mena något illa. Han är bara glad.

Beatrice Bara glad? Just det är det som är det värsta och som gör mig rädd.

Francesco Här är brevet som jag fått idag från Salamanca. I min innerliga tacksamhet och glädje vänder jag mig nu till dig, min älsklingsdotter Beatrice, och ber dig uppläsa brevet här för hela denna ärbara församling.

Beatrice Far, jag ber dig tala öppet och förklara vad som hänt.

Francesco Min vän, du ädle kardinal Camillo, du har förebrått mig denna dag för gudlöshet och ateism. Hör nu hur innerligt jag tackar Gud, din Fader, för den nåderika gåva han har givit mig! Jag tackar dig av allt mitt hjärta, Herre Gud, för att du så tillmötesgående har uppfyllt min mest angelägna önskan angående mina söner Rocco och Cristoforo!

Beatrice (har öppnat brevet) De är döda! (kastar det ifrån sig med fasa på bordet.)

Francesco Ja, stendöda är de, omkomna på grund av slarv, de hopplösa odågorna, de alldeles omöjliga olydiga rebellerna, som bara krävde pengar av mig och ej gav mig något utom hat, bekymmer och elände och otacksamhet tillbaka! De är döda, och jag jublar högt av glädje! Jag skall aldrig mer få se dem! Jag skall aldrig mer behöva ge dem pengar! Gud har dödat dem, befriat mig ifrån dem; ja, han har befriat världen från två parasiter, från två utslag, från två vedervärdiga och värdelösa kräk; och Gud själv gläds med mig däröver, som jag ber er alla göra här med mig!

Lucretia (dånar) Det kan icke vara sant! Du ljuger för att ställa till skandal, Francesco Cenci! Det kan inte finnas en så onaturlig fader!

Beatrice Mor, han ljuger ej, dess värre.

Francesco Jag tar Herren Gud själv till mitt vittne! Rocco bad på knä i katedralen i en helig mässa när ett skepp av katedralen störtade i spillror. Han blev krossad medan alla andra klarade sig fullkomligt oskadda! Var det då ej Gud själv kanske som bestod en sådan kraftgärning? Vad säger du, min helige herr kardinal? Läs brevet själv som redogör för olyckshändelsens detaljer! Uslingen Cristoforo blev huggen med en dolk till döds av svartsjuk äkta man av misstag, medan den bedragne mannens hustru låg med den som mannen trodde sig ha mördat! Gud behagar skämta! Gud har humor! Ha-ha-ha! Och båda dog i samma timme slagna av Gud själv som endast älskar mig, emedan han så nådigt bönhör mina böner! Ha-ha-ha!

Camillo Jag ber er alla ursäktat vår gamle värd. Han är ej frisk.

Beatrice Han har ej någonsin mått bättre.

Lucretia Han är galen av sin sorg! (*svimmar definitivt.*)

den gamle adelsmannen För min del tackar jag och går. Jag har fått nog av detta dårhus, och jag måste ärligen beklaga denna drabbade familj som lider av ett sådant perverterat faderskap. (*kastar servetten på bordet och går. Många gäster följer hans exempel.*)

Francesco Nej, stanna, kära vänner, skratta och ha roligt här med mig! Ni skulle skratta själva och hängiva er åt tygellösa orgier om ni var i mina skor! Ni skulle aldrig sörja själva om ni lade era barn i graven! Liksom jag så skulle ni blott gotta er åt att få slippa nämna dem i era testamenten! Skillnaden är blott att jag är öppen i min skadeglädje medan ni är allesammans oförfäddliga hycklare!

Camillo Jag tror fortfarande ni driver med oss, greve Cenci.

Francesco (fyller på vin åt sig så att det rinner över) Jag har bara roligt, och jag tycker synd om alla som ej kan förstå och dela denna faderskapets enda sanna glädje: att ha överlevat sina barn. Om det här vällustiga rött fradgande och läckra vinet vore mina söners blod i stället skulle jag med endast ännu större välbehag uttömma bägaren – så här! (*tömmer den bräddfyllda bägaren i en enda klunk*) Ah! Härligt! Ej kyrkans heligaste altarvin kan smaka härligare än en bräddfylld bägare med mina söners blod, och inget sakrament i världen kunde vara heligare än en sådan gudadryck av äkta vara! Jesu eget blod ens kunde icke smaka bättre eller vara härligare! Härmed fyller jag på nytt pokalen med det färska blodet av min egen säd – och ber att alla måtte smaka därav som ett nytt förbund och testamente heligare än all kristendomen! Bär omkring pokalen, tjänare!

Camillo Francesco, gå i säng. Ni bör ej dricka mer idag. Jag ber er alla, stackars gäster, glömma denna pinsamhet och lämna detta stackars sorgehus!

Francesco (härmar) ...och lämna detta stackars sorgehus! Han fattar inte, den beskedlige prelaten, att det här är blott ett glädjehus och professionellt som sådant! Jag har hororna i full beredskap! Jag har kanske druckit nog, men det har inte ni! Jag ber er dricka, mina kära gäster! Skåla med mig för mina två usla söners död! Sjung gärna fyllevisor till! Det hör till stämningen! Jag ber er: drick er bara fulla! Greven bjuder! Drick, för fan! (*går omkring och kastar ut vin på sina gäster direkt ur flaskan.*)

Gästerna (om varandra) Han är inte klok! O fasa! Hu! Ur vägen! Usch! Släpp ut mig! Hit går jag då aldrig mer! En sådan cirkus! Detta är då höjden! Vilken ofattbar skandal! (*de snubblar på varandra, trängs, får sina dyra toaletter i oordning, kläderna i trasor och nedstänkta,*

alltmedan greven springer omkring och har roligt på deras bekostnad och stänker ner dem med rödvin.)

Francesco Ha roligt nu, fördömda gäster! Därför har ni kommit hit! Och våga inte göra annat än att skratta när jag så befaller, ty om någon vågar trotsa mitt behag är greve Cencis hämnd och vedergällning den mest fruktansvärda, säkra och definitiva här i världen! Jag är inte den som skonar någon! (*sprutar vin på dem.*)

Beatrice Jag ber er, kära gäster, glöm ej denna scen! Ni ser vår far nu i hans rätta ässe, och han har nu bara tre barn kvar, som han har trakasserat och misshandlat redan alltsedan de föddes. Tänk på oss, min blide lillebror och Giacomo, som ännu lever kvar tillsammans med vår styvmor under denna dagliga och nattliga tortyr och plåga genom denne liderlige far som aldrig lämnar någon människa i fred. Vi måste tåla denna djuriska förnedring varje ögonblick av våra liv så länge detta infernaliska vidunder ännu lever, ty han vägrar ge en enda av oss fri.

Francesco (*vilar sig, överraskad av dotterns utspel*) Jag hoppas mina kära gäster är förståndiga tillräckligt att först tänka väl på sina egna barn och döttrars liv förrän de tar den här besatta slinkan och hysterikan på allvar. För de vet väl att det brukar flyta sällsamt mördade ungdomar upp ur Tibern?

Beatrice Vågar ingen av er svara honom? Ni har sett den galne mannen rasa i sin vilda skadeglädjes helt förryckta orgier. Skall ni låta honom hålla på tills han har tagit livet av oss alla, som Saturnus glupskt uppslukade sin avkomma blott för att denna icke skulle trotsa honom?

Orsino Din far är galen av senilitet. Bry dig ej om hans nyckers galna skämt. Och om han hotar, så betänk, att han är blott som apan i sin bur, så svag i sinnet som han är av ren åderförkalkning.

Beatrice Vill då ingen av er göra något för att rädda oss?

Francesco Gå till ditt rum, din slyna! Du får aldrig vara uppe mer så här sent!

Beatrice Jag besvär er, kära gäster, att ta mig på allvar! Så här är faderskapet jämt fast ännu värre!

Far, gå själv och blygs och göm dig för de båda präktiga och underbara söners hämnd som en dag måste drabba dig för att de dött en onaturlig död blott för att du bad Gud därom!

Francesco Hör hur hon rasar, den besatta skökodottern! Kära gäster, jag beklagar att hon så förstört vår högtidliga festbanketts uppsluppna stämning, glädje, frid och ordning. Hon är ej vid sina sinnen, och jag ber er överse med hennes oroväckande och överspända tillstånd för er tjänares och hedervärde värds skull, som beklagar hennes brist på takt och hela festens ursparning igenom henne.

Camillo Herr greve, vi tror ej på er längre, och ni är er dotter skyldig en offentlig ursäkt. Denna tillställnings makabra föreställning kommer att med sannolikhet diskuteras inför påven. (*går som den siste.*)

Francesco Ja, gå du och bola med din påve och ha roligt med hans helighet med passande historier om oss såsom ackompanjemang till ert analsex! Svärta ner oss bara! Vi kan ändå aldrig bli så svarta, ruttna och totalfördärvade som hela din fördömda kyrka alltid varit ända sen den etablerade sin första lögn om kroppsuppståndelsen ifrån de döda! – Han har gått och hör mig inte mer.

Nu är vi två allena, dotter. Vad du har ställt till det! Det skall du få fan för! Du har varit illojal!

Beatrice Jag rår ej för att du förlorade behärsksningen.

Francesco Det rår du visst för, du och ingen annan! Plocka upp din avdånade mamma nu och gå till sängs med henne.

Beatrice Och du själv?

Francesco Jag stannar här och dricker.

Beatrice Du har druckit nog.

Francesco Det vet jag. Därför skall jag dricka mera, tills jag somnar.

Beatrice (samlar upp Lucretia) Hjälp mig här, Andrea. (*bär ut henne med Andrea.*)
Francesco (ensam) Två av mina barn är döda, men tre har jag kvar, som lika säkert kommer att så länge de får leva önska livet ur mig för att själva komma över mina pengar. Men jag har dem i mitt våld, och om de vågar göra något fult försök och attentat mot mig så får de acceptera konsekvenserna. (*dricker*) Om än jag dör skall aldrig någon av dem ärva mig. Jag låter hellre mig bli plundrad av en sniken påve än att otacksamma barn ska få ta någon skärv ifrån mig utan att de har förtjänat det.

Akt II Scen 1.

Lucretia Gråt ej, min lille gosse! Det var bara mig han slog, som kan stå ut med värre sorger! Sannerligen, om han hade dödat mig, så hade det jämfört med vad han tidigare gjort mot mig blott varit en välgärning, och skandalen som han förolämpade oss alla med igår var blott en bagatell. Gråt ej, min gosse. Lämna tårarna åt mig, som gråter över er som över mina egna barn.

Bernardo O mamma, ingen kunde vara mer en riktig mamma för oss alla tre än du, som ensam kan försvara oss och delta med oss i vårt lidande här hos vår skräckinjagande och grymme far! Att han är min och Beatrices far är mer än nog med skäl för att jag skulle gråta hela livet!

Lucretia Ack, min gosse, barnen rår ej för sin fader. Det är inte deras fel att de blir födda och att de får sådan fader!

Beatrice (inkommer) Har han kommit här förbi? Nej, här är han inte. (*hör steg i trappan*) Där är han i trappan! Jag kan höra hans oblidkeliga hårda steg. Han kommer hit! Nu står han där vid dörren och har handen redan på dörrvredet!

(*Dörren öppnas och Orsinos tjänare inkommer.*)

Å! Det är Orsinos tjänare!

Tjänaren Ursäkta mig! Jag har ett bud från monsignore Guerra, som jag tjänar.

(*lämnar fram ett brev.*)

Beatrice Det är min petition till påven, som jag får oöppnad oläst här tillbaka. Varför?

Tjänaren Nådig frun, min herre ber att få beklaga djupt att han ej funnit nåd och företräde hos den helige i Vatikanen, men han hälsar att han har det bästa hopp och ber att snart få träffa er igen.

Lucretia Vid aftonbönen går det bra.

Tjänaren Han ber er alla vara vid det bästa mod. (*bugar sig och går.*)

Lucretia Där svek vårt sista hopp. Vi har ej en som bryr sig om oss utanför vårt fängelse. De pratar om oss blott som skvallerkallprat och tvår sina händer och ber oss att vara vid gott mod när hustyrannen håller oss på sträckbänk. Men, min dotter, något är på tok med dig. Mår du alldeles bra? Jag känner ej igen din kalla stela blick. Har du då sett ett spöke?

Beatrice Nej, allenast vad som är långt värre.

Lucretia Vad kan det då vara?

Beatrice Far har inte talat med mig än idag, men han har sett på mig med sådan blick, att om jag fick se Satans ögon vore ej den blicken så förlamande och skrämmande som fars. Men det var inte allt. Han log samtidigt mot mig, och det leendet förstenade mig genast till en osmältbar staty av is. Jag fryser ännu ända in i hjärtat.

Lucretia Du tror då att han planerar något nytt som värre är än allt vi redan genomgått? Kan någon ondska vara värre än den skadeglädje som med jubel uttryckte inför vårt Roms församlade societet: "Gud har bönhört mig och befriat mig från mina båda äldsta söner med att döda dem!" Du endast vågade utmana honom och anklaga honom, du har alltid varit den som ensam vågat tala mot din far, men nu är du förändrad som om du var djupt chockerad. Vad har hänt? Vad fruktar du?

Beatrice Allenast det som värre är än döden. Han har trampat på mig, förolämpat mig och misshandlat oss alla så bestialiskt att vi ej kan tala om det utomhus och under solen, men jag har ej någonsin förr tvivlat eller sviktat i min starka tro på någon lösning. Men nu står jag svarslös och kan icke tala, ty så lamslagen av fasa är jag blott för att han varit tyst och sänt en blick och visat mig ett leende. – Men jag får inte glömma er. Er säkerhet är viktigare än min egen.

Lucretia Beatrice, var vid gott mod. Det är bara eftersmaken efter gårdagens ohyggliga bankett som illa stämt din fantasi. Om han ej sade något menade han icke heller något. Och hela staden vet nu vilken opålitlig man han är, och monsignore Guerra tänker på oss. Än är icke alla dörrar utåt stängda. Tänk blott på din äldre syster, som vår gode påve tvingade din far att gifta bort, så att hon slapp det gruvliga förtryck som vi ej slipper ännu. Du kan ännu komma ut som hon och bli en lycklig moder åt en annan släkt än denna, medan jag, tyvärr, får läggas barnlös i min grav och utan eget namn försvinna.

Beatrice Moder, tala inte så. Jag överger dig aldrig förrän vi är fria alla fyra, jag och du och Giacomo och lille bror Bernardo. Denna prövning är oss given för att vi skall härda ut, besegra den och överleva den. Så länge tyranniet håller oss i trældom skall vi härda ut med det tillsammans.

Bernardo Inte ens om påven gav mig fri från pappas överhöghet och jag släpptes ut som en fri man i världen skulle jag avlägsna mig från dig ett enda steg, min fostermoder, min och Beatrices mamma, som oss gavs av henne som sin efterträderska då hon ej längre orkade med greve Cencis terrorism. Hon dog som en martyr för pappas översitteri och hänsynslöshet, och hon gav dig i arv åt oss i stället. Aldrig överger vi dig, den enda moder som vi har.

Lucretia (omfamnar innerligt dem båda) O kära, kära barn! Förlåt mig att jag gråter, men jag gråter inte alltid blott av smärta. Någon gång kan även kärleken bli mera stor och stark av ljuvhet och av ömhet än en livstids bitterhets djupfrysta is, som därvid måste smälta ner av vanlig mänsklig värme.

Francesco (kastar plötsligt upp dörren och inträder burdust) Jaså, här är du, min dotter! Här är du då blöt minsann hos kon och kalven, som ej kan försvara sig av menlöshet och enfald! Här kan du fortsätta tala mot din fader inför de mest maktlösa emot hans suveränitet! Jag gissar ni är rädda för mig! Och det har ni skäl att vara, särskilt Beatrice, efter vad hon sade vid banketten inför alla gäster! Aldrig blir hon bjuden mer på en bankett! Ej hos mig och ej hos någon! Hon är ju en ren skandal!

Lucretia Aldrig har vi tänkt de tankar ens som du allena kan uppfinna.

Francesco Tala för dig själv, ditt luder! Jag vet nog vad mina egna ungar går för, ty de har ju ingen annans blod i sina kroppar än mitt eget och den varelses som nu är död vars enda livs funktion var snusk och djurisk dräktighet! Du visste kanske inte, kvinna, kopuleringsinstrument och mansfördärvare, att Beatrice noga hade förberett sitt tal till gästerna och noga planlagt det gemena sabotaget! Ni var kanske alla tre ej med om saken!

Lucretia Ingen av oss anade det minsta innan du lovprisade den död som plötsligt drabbat dina söner. Och vad Beatrice sade sedan var improviserat, eller hur, min flicka?

Beatrice Kunde jag väl säga annat än vad stundens allvar krävde?

Francesco (i det att han slår henne) Tig!

Bernardo Pappa! Slå ej Beatrice!

Lucretia Denna örfil var för stark, Francesco.

Beatrice Du har slagit mig för sista gången.

Francesco Ha! Ska vi slå vad? Nej, kära barn och bolerska, ni har nu själva förolämpat mig för sista gången! Aldrig mer skall någon romare få höra er utsprida ont förtal om mig, och aldrig mer skall ni få skåda dagsljus eller frihet! Vi skall flytta till Petrella och det genast! Packa era saker! Där kan ni få klaga sedan inför tysta murar, inför svarta ruttna vattnet i Petrellas vallgrav, inför vildmarken och evigheten! Där skall ingen bry sig om vad ni än säger! Där skall vi få vara äntligen i fred tillsammans med varandra, hos varandra, oskiljaktiga för evigt, som den utesägligt lyckliga familj vi är, som ingenting kan

splittra, hur ni än försöker! Säg, låter det ej bra? Se'n har ni det väl förspänt hela livet, och ni slipper någonsin undvara paradiset underbara isolering! Ingen skall få veta vad som händer där inom Petrellas tysta tjocka tigande solida murar. De skall bli er grav. Där skall ni finna frid och ro för evigt och jag själv med er.

Beatrice Min mor och bror, kom med. Vi har ej någonting att göra. Vi kan bara vägra vistas mer i samma rum som honom.

Francesco Börja packa, om ni vill ha något med er som är ert!

(Beatrice, Lucretia och Bernardo drar sig ut.)

Jag skämtar bara med dem, men de tar mig alltid på så blodigt allvar. Endast därför är det roligt att så skämta med dem. Ja, vi skall nu flytta till mitt slott Petrella ute i naturens vildmark, och där skall jag få vara helt i fred med min familj. Ty jag har planer. Käringen Lucretia kan jag inte älska längre, men min dotter Beatrice blir mer attraktiv för varje dag. Re'n talar hela Rom om henne, alla prisar hennes skönhet och behag, som hennes oskuld blott förhöjer och gör mer oemotståndligt, och den narren monsignore Guerra är alldeles fånig i sin idioti och galen av sin kåthet. Den prelaten skulle kunna sälja påven paketerad i en tunna för att få bli av med all sin helighet och titel bara för att få försäkra sig om ensamrätten till min dotters jungfrudom. Men ingen man skall ha den. Jag skall sätta den i jungfrubur där oppe i Petrella, och där skall jag hårt bevaka den som abboten den enda nunnan i sitt kloster. Ve den man som rör vid Beatrice! Om så alla män i världen samlades för att belägra mig för hennes skull så skulle jag ta livet av dem alla i försvaret av min sista dotters heder, oskuld, skönhet och jungfrulighet. Ty ingen man kan älska någon kvinna med en sådan glöd som fadern ger sin sista dotter i form av beskydd som högre är än någon manlig kärlek.

Scen 2.

Camillo Den enda klara lagförordning som kan hjälpa dig är gammal och förlegad, och med den kan du framtvunga mat och kläder av din far men inget mera.

Giacomo Inget mera? Då står lagen som allt annat korkat och förlegat dumt på faderns sida, såsom allt i världen är regerat av allsmäktigt faderskap, som Vatikanens helige herr fader själv, och för de stackars barnen finns ej något hopp, ty hela världens partiskhet står samlad ensidigt på faderns sida. Gud själv är ju Fader, och ve varje barn som sticker upp mot faderskapet! Gud den gode fadern själv lät ju korsfästa sin enfödde son!

Camillo Din harm är logisk, Giacomo, om dock det knappast hjälper med de värsta händelser.

Giacomo Men medge själv att det är hårt. Jag har en hustru av den högsta börd och vackra barn med henne, och i ett svagt ögonblick så lånade jag till min fader av varmt hjärta hennes hemgift när han var i svårigheter. Dumt nog gjordes lånet icke skriftligt och helt utan vittnen, och jag kan ej få igen det. Likväl klagar ej min hustru eller mina späda barn fast vi är bragta nu till tiggargstaven. Är ej sådant fall upprörande tillräckligt för att värma och beveka till och med en helig påves faderliga hjärta?

Camillo Jag har nog försökt, min vän, i synnerhet nu efter den bedrövliga banketten som din fader gav som omtalas i hela Rom som en katastrofal skandal. Jag bad vår kyrkas överhuvud enträget att göra något för att sätta stopp för greve Cencis skändliga förbrytelser mot sina barn, men påven lät sig icke övertygas. Jag skall återge precis vad påven sade:

"Barns olydighet framprovocerar överdrifter och förtvivlan hos en desillusionerad fader, och av tanklöshet är barnen inte själv medvetna om de pilar som de stinger sina faders hjärtan med. Jag tycker synd om greve Cenci, han är gammal redan och har tvingats till vad han med säkerhet själv icke vill, och en dag skall nog barnen knäcka honom. Det blir deras sak. Själv måste jag slå vakt om striktaste neutralitet i evighetskonflikten mellan ålderdom och ungdom, mellan grå erfarenhet och röd passion,

ty jag som alla kyrkans fäders fader, måste vara helig och ej delta i så låga förehavanden som familjära füttigheter." Och han rynkade på näsan som ett tecken till att jag ej hade något mer att säga. (*Monsignore Orsino Guerra inträder.*)

Ni, Orsino Guerra, var själv där och hörde vad han sade.

Orsino Hörde vad?

Giacomo Ack, kardinal, upprepa ej de skoningslösa orden! Då finns inget hopp mer för min syster och min minsta broder, som försmäktar inlåsta i den omänskliga tyrannens grymhets faderskap som är befästad enligt lag!

Camillo Det enda ni kan göra är att skriva ned en petition. En sådan skall ej påven underlåta att åtminstone behandla.

Giacomo Just en sådan petition har skrivits. Ni har givit den åt påven, monsignore. Och vad sade påven?

Orsino Det är sant att jag framlade Beatrice Cencis petition för påven under egna innerliga rekommendationer, men hans helighet behagade ej öppna dess sigill ens.

Giacomo Men hur är det möjligt?

Orsino Frände Giacomo, jag fruktar att han tagit illa vid sig av de hemska rykten som går runt om greven Cenci och som passionerat överdrives av det sensationshängivna folket. Påvens vrede har vänts avigt från Francesco Cenci själv till alla de som uppförstorar grevens laster och som frossar i dess mest anstötliga detaljer.

Giacomo Det är mycket enklare än så. Det är all maktens vän och onda genius Guld det som har viskande beordrat tystnad framför allt i påvens öra.

Camillo Mina herrar, jag ber er ursäkta mig. (*drar sig tillbaka.*)

Giacomo Se! Själve kardinalen ryggar fejt tillbaka inför ordet Guld, som mer är värt än alla civilisationens tre och flera gudar någonsin har varit. Gud är blott allsmäktig när han uppträder i form av Guld, som alla människor tillbett uteslutande och inget annat.

Orsino Dina händelser är ej alldeles orättvisa. Allt som nämnes Fader här i världen är oantastligt som vår lag, men den som missbrukar sitt faderskap är just för faderskapets helighets skull desto mer förkastlig.

Giacomo Äntligen en präst som vågar säga sanningen! Vårt nästa steg är att ta lagen i vår hand och göra någonting åt saken.

Orsino Och den som tager lagen i sin egen hand kan bara göra det med våld.

Giacomo Du visar oss en farlig väg.

Orsino Det är den enda rätta. Lagen skyddar annars tyranniet tills de sista barnen slukats av Saturnus.

Giacomo Du rekommenderar alltså – mord?

Orsino Du sade ordet själv.

Giacomo Jag ryser inför att jag faktiskt sade det. Jag ber er, monsignore, låt mig få gå bort ett slag och vara ensam med helt nya aldrig tidigare tänkta tankar. (*går*)

Orsino Det krävs mod, min vän, för att man verkligen skall kunna tänka genom dödens mänskliga problematik. Tänk väl och modigt innan, så att handlingen omsider ej blir lidande av tvekan. – Han är borta. Jag har avlat i hans hjärta fröt till lösningen av allas vårt bekymmer – fadern som ej låter sina barn få leva. Det är faderns eller barnens liv – mot barnens liv är fadern deras enda hot, och därför utgör barnen nu ett hot mot fadern. Kampen börjar, och när den har börjat måste den bli skoningslöst på liv och död, ty ingen kan gå mer ett steg tillbaka när inbördeskriget väl har börjat, den mest bittra av konflikter, den familjeupplösningsprocess som är långt värre än vendettan, ty det finns ej de naturliga föräldrar som vill acceptera att de barn de fött en dag skall gå ifrån dem, växa från dem och befria sig ifrån föräldraskapets trånga puppa. Ty det är allt vad föräldraskapet är – en ram som måste sprängas, till föräldraskapets undergång och tragedi.

Och endast så kan jag få Beatrice, ty Francesco Cenci giver aldrig henne åt mig. Må jag då stå utanför och låta barnen ta sin faders liv, ty i en kamp på liv och död inom familjen måste alltid tragiska föräldraskapet bli förloraren. Må jag förlåta barnen deras nödtvunget

men smidigt genomförda värv, och må jag ensam känna deras hemlighet och djupt begrava den i hjärtats avgrund – om jag blott får Beatrice.

Akt III Scen 1. I borgen Petrella.

Bernardo Mor, säg mig, måste vi förbli i denna dystra borg? Kan vi ej fara hem till Rom var jag åtminstone fann lekkamrater och fick träffa jämnåriga vänner?

Lucretia Gossen min, vi måste stanna här så länge far din vill det.

Bernardo Varför?

Lucretia Det vet blott din fader. Han har sagt till mig att han vill skydda Beatrice mot fördärvliga och oförsynta friare, och det kan ligga något däri, när din syster är så vacker som hon är, men jag tror ej att det är hela sanningen.

Bernardo Jag vantrivs här, och det gör också Beatrice.

Lucretia Det gör också jag.

Bernardo Om vi förblir här länge till så blir vi alla sjuka.

Lucretia Jag tror nog att du har rätt. Men säg det till din fader. Jag kan inget göra för vår egen del. Din syster, jag och du är alla tre din faders fångar maktlösa mot hela världen och i synnerhet mot honom. (*Beatrice inkommer.*)

Bernardo Jag kan ej förstå min fars besynnerliga infall. Han är inte riktigt logisk och ej heller konsekvent.

Beatrice Min bror, vi kan blott stanna här och i vårt stilla sinne tyst förundras över sådan faders oförklarliga och underliga nycker. Vi har ingen nyckel ut från denna borg då pappa har den ensam, och han ämnar inte släppa någon ut så länge vi är här med honom.

Bernardo Det betyder att vi aldrig kommer ut.

Beatrice Det kan det mycket väl betyda. Men vi har fortfarande vår broder Giacomo där utanför och monsignore Guerra och vår fars vän kardinal Camillo, som nog alla tre vill hjälpa oss och som nog ej kan glömma oss. Det enda vi kan göra är att hoppas innerligt på dem.

Lucretia Min pojke, vi ska nog ej nödgas stanna här tills alla tre blir sjuka.

Beatrice Sjuk om någon är och blir allenast här vår fader.

(*Francesco inkommer lika burdust som vanligt.*)

Lucretia Min make, ni skrämmer oss.

Francesco Och får jag inte göra det då? Kanske det i själva verket är min avsikt? Ni är väl ej rädda för mig?

Beatrice Ingenting kan skrämma greve Cencis barn.

Francesco Så talar Beatrice Cenci, dotter till Francesco Cenci. Men det var då värst vad ni ser glåmiga och intensivt surmulna ut. Har jag dykt upp i ett olämpligt ögonblick?

Beatrice Du kan ej dyka upp i något lämpligt ögonblick.

Francesco Kan jag ej det? Det var då också en sann komplimang. Det gläder mig, min dotter, att du är din faders dotter.

Beatrice Är jag det?

Francesco Vems dotter skulle du väl annars vara?

Beatrice Är det då så lätt att vara bortom alla tvivel säker på vem fadern är till nyfött barn? Allenast modern föder det, och man kan aldrig ha bevis på faderns äkthet, om det inte är påtagligt likt den antaglige fadern.

Francesco Dotter, du insinuerar.

Beatrice Nej, jag bara önskar att jag hade vilken man som helst till äkta fader utom den som ger sig ut för att ha varit det.

Francesco Född trotsig, envis i sin olydnad som synden och som död för länge sedan re'n förklarad arvlös.

Lucretia Om vem talar du, min make?

Francesco Om den slynan där, naturligtvis! (*pekar på henne.*)

Lucretia Jag ber er två att inte gräla. Det är svårt nog ändå att här leva isolerad instängd och begraven levande i tungt och dystert fängelse.

Francesco Om du ej känner dig till freds så kan du gå.

Lucretia Vart då, om jag får fråga?

Francesco Rakt ner i din grav, naturligtvis!

Lucretia (brister ut i gråt) Omänskligt och onaturligt tyrann! Du har skärt sönder förr mitt hjärta obarmhärtigt i sårbara ymnigt blödande små strimlor, och du tycks då aldrig tröttna på att fortsätta att skära ner dem ytterligare!

Francesco Min nådiga, jag sade ju, att om du ej är nöjd så kan du gå.

Lucretia Kom med, Bernardo! Vi stannar ej i samma rum som sådan grobian. Kom med oss, Beatrice. Vi bör aldrig visa oss ens för varandra i den mannens sällskap.

Francesco Beatrice stannar här.

(*tystnad*)

Beatrice Gå, Lucretia och Bernardo. Jag ska nog ta hand om honom.

(*Lucretia och Bernardo går.*)

Jag är inte rädd för honom. Jag har klarat honom förr.

Francesco Vet du, min dotter, varför du är här?

Beatrice För att det är din vilja.

Francesco För att hela Rom begäpar dig och tittar efter dig och åtrår dig som en kloak av brunstbesatta svin och råttor!

Beatrice Säg vad du nu vill ha sagt och låt mig sedan gå.

Francesco Man talar om dig överallt i hela Rom! Din blondhet gör var obehärskad mansgris vansinnig av outhärdliga begär!

Beatrice Vad rör det mig, och vad angår det dig?

Francesco Jag är din far!

Beatrice Det vet jag att du tror, och innerligt jag önskar att du icke var det, ty ditt blod har alltid vänt mig bort ifrån dig med förakt och äckel.

Francesco Din utmanande, högdragna stolthet har beständigt väckt min vrede.

Beatrice Det är inte mitt fel. Du ansvarar för din vrede.

Francesco Den högdragenheten är din moders, icke min!

Beatrice Hon varnade mig alltid för dig. Du var väl till slut den som blev hennes död?

Francesco Jag älskade din moder! Jag var icke den som ville att hon skulle dö.

Beatrice Och varför dog hon då?

Francesco Jag fruktar att hon hade sådan önskan själv,

Beatrice emedan du ej någonsin gav henne någon ro. Du var på henne jämt. Hon ville inte föda flere barn, och ändå gav du henne flera extra missfall utom stackars lille bror Bernardo, som nog aldrig ville komma in i denna världen, och att han det gjorde har du minsann alltid gett den arme skäl till att beklaga.

Francesco Då erkänner du i alla fall att jag har några äkta barn.

Beatrice Jag säger inte mer än kanske. Jag vet blott att du misshandlade min mor och mina syskons mor till döds med din totala hänsynslöshet.

Francesco Rår jag för att jag blev skapad av naturen sådan? Jag blev danad med en sällsamt stark potens, så att jag kunde framgångsrikt våldtaga vem som helst och aldrig kunde motstå själv min egen böjelse. Jag medger att det blev ett antal människors fördärv, men jag blev nu en gång gjord sådan av naturen. Klaga på naturen och på Gud men ej på mig. De flesta män är sådana, och därför är du här i säkerhet i mitt beskydd.

Beatrice Bernardo klagade just på att han här saknar lekkamrater och att han försmäktar och blir sjuk precis som mor och mig. Jag ber dig att vi måtte återvända hem till Rom.

Francesco Det är naturens mörka vildhet som belägger era hjärtan med sin hälsosamma tystnad. Den är bara frisk. I Rom är all luft skämd av stanker och av hundra tusen andra hemiska människor. Här är luften frisk som våren i sin vildmarks rena tygellöshet.

Beatrice Vi är alla sjuka av den luft du andas i vår närhet då vi känner dina ögon som ett rovdjurs ont bevakande vår fångenskap och varje rörelse vi gör.

Francesco Jag bara skyddar er mot hela världens ondska.

Beatrice Hela världens ondska är allenast du. All världen är jämförd med dig allenast god. Det onda som man ser i världen finns allenast hos en själv.

Francesco Min dotter, sluta nu att vara oförskämd mot mig.

Beatrice Blott om du lämnar mig i fred.

Francesco Jag kan ej lämna dig i fred, ty du är min, min egen dotter.

Beatrice Påminn mig ej mer därom! Jag vill då bara vägra kännas vid en sådan möjlighet.

Francesco Om du förnekar mig som fader måste jag förneka dig som dotter.

Beatrice Gör det då! Du har gjort värre saker förr.

Francesco Besinna dig, min dotter. Om du tål att jag förnekar dig så måste du ta konsekvenserna därtill och tåla dem.

Beatrice Jag avstår gärna från ett vidrigt faderskap.

Francesco Så ske din vilja, obehagligt vackra flicka!

Beatrice Släpp mig!

Francesco Du är ej min dotter! Du har själv förnekat mig! Följaktligen får jag då göra med dig vad jag vill! Det kan då ej bli blodskam vad jag än behagar göra!

Beatrice Släpp min arm!

Francesco Jag släpper aldrig den som jag en gång fått tag på. Hela Rom är i furore över din oemotståndliga och underbara skönhet. Ingen kan motstå din jungfruliga fulländning och blondhets bländande behag! Ej ens en präst i Vatikanen kan bli annat än fullkomligt galen i dig! Men jag svor i Rom att ingen skulle ta din oskuld från dig, ingen man i hela Rom! Jag har beskyddat dig för alla, men din fräckhet gör att jag ej mera kan ansvara för mig själv.

Beatrice (rädd) Släpp mig! Jag är ju din dotter!

Francesco Jag kan inte längre tro på dig. Du har förnekat mig.

Beatrice Du får ej! Vad som helst men inte det!

Francesco (tvingar henne ner på sängen) Det är för sent. Jag kan ej längre hindra min natur, och ingen själ har någonsin förmått att bjuda greve Cenci motstånd. Jag kan ej besegras, ljuva flicka. Jag kan blott besegra. Var förnuftig blott och gör ej motstånd, så blir allting enklare och mindre smärtsamt. (*Scenen läggs i mörker och man hör blott parets kamp och flämtningar, ej utan kvävda rop från Beatrice av skräck, förtoivlan och smärta.*)

Scen 2. Ett annat rum.

Beatrice uppträder ensam i vitt nattlinne, barfota med utslaget hår och totalt förändrad.
Mörker runt omkring henne.

Beatrice Allt är natt i detta livet. Allt är svart som har med mänsklighetens liv att göra. Död, fördömd, förbi, förbannad är all mänskligheten! Aldrig mer kan någon människa med rätt ha något mänskovärde. Mänskligheten måste utrotas som ogräs av naturen! Ty vad är väl människan om ej en sjuklig dödsdömd pestböld på naturen, som befläckar allt naturligt som den rör vid med sin egen rutenhets fördömda pest? Jag vill ej leva mera, och om jag ändå är tvungen att förbli vid liv så kan jag leva endast för att döda. Kväv mig, mörker, om du kan, med våldtäktsmannens skadeglada överlägsenhet, men hämnaden är mer ond än skadeglädjen och skall triumfera i än gräsligare mörker än den infernaliska våldtäktens blodskam. Intet ont och intet svart är så ont och så svart att det ej kan bli ondare och svartare. (*böjer huvudet och vacklar*)

Lucretia (inträder) Beatrice! Vad gör du så halvklädd mitt i natten här på kalla golvet, och med nakna fötter dessutom!

Beatrice Jag ber er, vårdarinna, tala icke till mig, ty jag är ej vid full sinnesjämvikt.
Lucretia Men vad har då hänt?
Beatrice Ej någonting har hänt som kan förklaras, ty ord kan ej återge vad som har hänt.
Lucretia Går du i sömnen?
Beatrice Om jag ändå gjorde det! Om ändå allting var en dröm! Men blodet är ej varmt och klibbigt utom i den röda bittra verkligheten.
Lucretia Har du sovit dåligt? Du har tydligen haft mardrömmar igen.
Beatrice Nej, bara en, men den mardrömmen var den värsta, ty den var dessvärre verkligheten.
Lucretia Du har sett ett spöke. Endast så kan din spöklika uppenbarelse förklaras.
Beatrice Jag är själv ett spöke som du ser. Min vårdarinna, spärra in mig på min cell, ty detta sinnessjukhus måste ju ha rum för sådana som jag, ty om jag inte spärras in så fruktar jag att jag kan göra någon illa, som exempelvis min fader.
Lucretia Har han gjort dig något illa?
Beatrice Nej, han har ej gjort mig något illa. Han har bara släpat mig för trapporna i håret, kedjat fast mig vid tortyrredskap och tvingat mig att äta mina äldre bröders eget stekta kött, serverat som delikatess av honom. Han har inte gjort mig illa alls. Han har blott gjort sin plikt som mänska och besudlat hela mänskosläktet, så som alla människor gör och särskilt männen.
Lucretia Du är inte frisk, min flicka. Du är ej i form. Du verkar alldeles ur gängorna.
Beatrice Och är det då så konstigt, med en sådan fader, som man aldrig slipper?
Lucretia Tag dig samman, flicka. Sätt dig ner och lugna dig. Din vän Orsino har just kommit hit vid denna sena timme med en hälsning. Greven vet ej om att han är här.
Beatrice En vän! För honom till mig genast!
Lucretia Ja, så gärna. (*reser sig och öppnar en dörr*) Kom in, Orsino! Hon är här och önskar träffa er. Hon verkar något brydd av någon syn hon haft.
Beatrice (för sig själv) En hämnare som på beställning!
Orsino (oroad) Hon ser vild ut. Har hon haft ett anfall?
Lucretia Jag vet inte själv vad det är med den ljuva flickan, men hon har alldeles tydligt blivit störd.
Orsino Beatrice, det är jag.
Beatrice Välkommen, vän. För en gångs skull välkomnar jag dig varmt, ty du har nu en avsevärd funktion att fylla. Något är på tok, och du kan hjälpa mig att rätta till det.
Orsino Vad har hänt? Du är dig föga lik.
Beatrice Jag är ett lik. Det är vad som har hänt. Min själ är död, och denna kropp är blott ett naket spöke. Se ej på mig som om jag var galen. Jag vet alltför väl att jag är galen, men det kan vi inte göra något åt. Vi kan blott hämnas.
Orsino (till Lucretia) Här föreligger något djupt mysterium.
Lucretia Hon talade om att Francesco släpat henne upp och ner för trapporna i håret och torterat henne och gjort henne till en kannibal, men samtidigt förnekade hon att han därmed skadat henne.
Orsino Synnerligen märkligt! Fadern har dock tydligt varit framme och haft för sig nya underliga nycker. Är det därför du är som du är, min Beatrice?
Beatrice (arg) Jag är icke din! Jag blir det aldrig! (*uppgivet*) Ty jag är ej längre ens min egen. (*ivrig*) Men du vill väl ha min faders guld? Du vill ju ha min hemgift? Gå till påven och anklaga mina dagars upphov för de svåraste och gräsligaste brott du känner till, (*modfälld*) och ändå skall du icke ljuga utan endast underdriva och förringa min herr faders sorgliga förbrytelser. (*ivrig*) Ge honom vad han tål, bestraffa honom med de värsta lagarnas omänskligaste straff, rådbråka, stegla, krossa alla benen i hans kropp, häng honom upp i håret eller blott i ena armen eller i hans händer bundna bakom ryggen, (*uppgivet*) men ej någon sådan vanlig straffdom skulle vara nog. Med sådana avrättningar så skulle han blott komma undan sin rättvisa dom.

Orsino Jag börjar frukta, ana och med bävan i mitt innersta få något hum om vad som kan ha hänt.

Beatrice (reser sig) Fördömd är hela mänskligheten för min faders skull! Oskärad är all kristenheten för min faders skull! Förbannad är all påvekyrkan för min faders skull! Men mest fördömd är jag, som måste leva med min faders djupaste vanära stämplad, brännmärkt och inympad på min redan hopplöst döende dödsdömda av all mänsklighetens ruttenhet anfrätta kropp.

Lucretia I himlars alla gudar! Vad är det hon säger!

Orsino Jag tror saken knappast kan bli mera klar. Ett namn har fläckats så totalt att hela Vatikanen måste därav skaka i sina grundvalar. Här får påven något nu att bita i som icke är aptitligt och det allra minst för honom, som har fått så mycket guld av greve Cenci, som därför har fått förtidsförlåtelse för även alla framtidsbrott, bland vilka detta dock ej någon kunde fantisera om. – Hur mår du, kära flicka?

Beatrice Rör mig icke! Jag är icke någons kära flicka! Jag är död! Låt mig få sova blott i fred för evigt, ty jag kan ju ändå aldrig mera i mitt lekamliga liv, hur kort det än må bli, få sova eller mer få någon frid. (*går åt sidan, som i sömnen.*)

Lucretia Vad skall vi ta oss till!

Orsino Ett brott som detta saliggör all världens andra brott, och vi är heliga allenast om vi hämnas.

Lucretia Skall vi då ta livet av herr greven?

Beatrice Kan du leva och se honom leva vid din sida? Kan du gå i säng med honom medan han är än vid liv? Kan du se honom i hans ögon mer förrän de brustit? Då är du så korrumperad, lastbar och förbannad som han själv.

Orsino Vi har ej något val. Men svårigheten är, att medan ingen kan bestraffa honom för vad han i egenskap av fader gjort, så kan vi alla tre bli straffade med döden för att vi begått förmäthenheten att bestraffa honom. Viktigast av allt på denna hemska farliga och svåra väg är nu försiktigheten.

Lucretia Hur kan vi små stackars dödliga ta livet av en djävul och vampyr?

Orsino Jag känner två pålitliga och oförvägna mördare. De kunde lätt nog arrangera någon olyckshändelse på vägen för herr greven, när han rider till och från Petrella, utan att det skulle väcka någons misstanke och undran.

Lucretia Kan det arrangeras så behändigt? För mig låter nästan det som alltför enkelt.

Beatrice Vatikanens tjänare är skorpioner som ej hugger utom för att döda och det effektivt och spårlöst och omedelbart.

Orsino Tyvärr har nöden ingen lag. Förgiftning biter ej på Cenci, men ett våldsbrott i naturen kanske gör det. Hör! Jag hör en mans steg i tamburen!

Lucretia Det är greven! Och han kommer hit!

Beatrice Vår monsignore får bemöta honom, så att han kan mäta liket för dess grav. Kom, moder, låt oss icke mera andas samma luft som vår fördärvare. (*Beatrice och Lucretia går.*)

Orsino Och jag då? Hur skall jag förklara för den hemske greven att jag råkar vara här? Jag kan ej gömma mig nu längre. Nu är han vid dörren! Må det bli duell i värsta fall. (*sätter handen på sin värja. Giacomo inträder.*) Giacomo!

Giacomo Orsino! Vad gör du väl här, och hur har du väl lyckats ta dig in?

Orsino Jag tog mig över murarna....

Giacomo Det gjorde även jag. Säg, lever någon kvar här än av greve Cencis offer?

Orsino De är alla tre levande döda, och vi måste hämnas dem förrän de alla tre är lik.

Giacomo Jag kunde endast ta mig in emedan pappa ej är här. Han red till skogs i månens sken, men han kan när som helst uppträda här igen.

Orsino Du har riskerat då ditt liv för att besöka din familj.

Giacomo När jag fick höra att de enleverats hit så fick jag nog. Nu återstår blott striden man mot man på liv och död. Han är ej mer min fader, och om vi ej dödar honom tar han livet av oss alla tre, de få av hans talrika barn som lyckats överleva.

Orsino En av dem är nästan borta.

Giacomo Vem?

Orsino Din syster.

Giacomo Vad har hänt?

Orsino Han gjorde mer än blott tog hennes liv. Han förde henne hit för att ej någon som var kär i henne skulle få ta hennes jungfrudom. Nu kan ej någon mer ta hennes jungfrudom.

Giacomo Min vän, min far har lurat dig.

Orsino Det verkar så.

Giacomo Och du vill hämnas?

Orsino Ja, och det utomordentligt.

Giacomo Vi har båda tydligen nu all rätt och anledning att tillsammans slita faderskapet fromt ihjäl i alla hans beståndsdelar och sprida ut hans samtliga inälvor över hela landskapet.

Orsino Vi är förenade som bröder i ett ouplösligt syfte och missionsförbund, som är det enda vi får leva för tills Beatrices far är död och osalig för evigt utan grav.

Giacomo Min syster! Världens renaste och heligaste helgedom förvandlad till den hemskaste vanära mänskligheten känner! Jag var alltid orolig för dig just eftersom du var den skönaste av alla och det i förening med en blidhet och en klokhet utan like! Nu förtrampad av en sodomit igenom det mest fruktansvärda brott som kan begås, så att tre barn är tvungna att ta livet av sin egen fader! O Gud, hur kan du låta detta ske!

Beatrice (*inkommer*) Min broder, vet du ej att Gud är död? Han dog när han lät sin enfödde son bli offrad på ett kors. Så kan Gud icke göra utan att förgås själv genom en total moralkrutt. All världens påvar och all kyrkan vilar på en lögn om jungfrufödelse, tre gudomligheter i en enda, köttets dödlighets uppståndelse och annat sådant nonsens, men det dravlet kan vi skrota nu, ty verkligheten är betydligt värre. Kniven som ni sätter i min faders strupe, käre broder och min gode präst, skall innebära slutet för all etablerad kristendoms fåfänga falskhet, som i vår tid riktats mest av pappas guld, som han smort påvens röv med så att pappa skulle få fortsätta odla sina vanor varav jag nu är den senaste. Vad sägs om det?

Giacomo Jag ryser! Syster, din ohyggliga gestalt och anblick fyller mig med fasa!

Beatrice Blott emedan jag tyvärr är sann i min osaliga och grälla uppenbarelse, som med sitt väsen blott predikar och framtingar hämnd till självförsvaret! Det gäller vårt liv, Giacomo, ditt eget, mitt och lille bror Bernardos, eller vår berömde faders. Offrar vi ej honom offrar han oss alla och det gärna och med glädje.

Orsino Giacomo, vi måste lämna denna borg förrän han kommer hem och ser oss här. I Rom kan vi planera så att mordet sedan lätt kan ske perfekt och grevens lik försvinna spårlöst ut ur sinnevärlden.

Giacomo Jag tror att du har rätt, Orsino. Här kan vi ej stanna.

Beatrice Skynda er iväg då! Lämna kvinnorna att bli förtrampade så länge! Det har kvinnorna stått ut med sedan Evas dagar. Det är inget nytt för oss. Vi överlever bättre ändå än de stackars männen, som kan tåla allt förutom att bli utan sitt beroende av kvinnan. Planlägg mordet väl så att det sedan inte kan misslyckas. Lev blott för att döda, och ni har min fullaste välsignelse, som mera verksam är än Guds. Ty här i Rom finns aldrig någon annan gud än den sadistiske Saturnus, som gav alla fäder alltför mycket makt, så att de alla blivit som Saturnus: mördare och skändare av sina egna barn, blott för att dessa ej skall efterträda dem i all den saturnaliska omänsklighetens absoluta makt. Begiv er nu, och återkom med döden åt vår fader.

(Giacomo och Orsino beger sig hastigt iväg.)

Så är jag nu ensam blott med döden, som dock i jämförelse med mänsklighetens sällskap vida är att föredra.

Scen 3. Rom. Giacomos fattiga bostad.

Giacomo Det är midnatt, och jag väntar på Orsino, medan hustrun min och barnen vrider sig i omedveten oro och mardrömmar, som i plågsam feberyrsel, opiumrus och sjuklig koma. Jag har skrämt dem hela dagen med min vilda blick, som ej kan dölja själens gräsliga förväntningar, ty just i denna stormnatt skall min fader mördas, och min egen hjärna styr det hemska dådet. (*Åska och stormvindar utanför.*) Där! Allt universum reser sig i fasa mot vad som utspelar sig i min familj! Skall längre fram om tjugo år på samma sätt min egen son få vändas över hur han blivit tvungen att ta livet av sin gamle genomruttne fader? En familjs bedrövlige lyten, laster och sjukdomar lär i allmänhet gå säkrare i arv än alla den familjens goda egenskaper, ty vi kan ej älska. Vi kan endast våldta, skada och fördärva livet för varandra eftersom vi är en rik familj. Men hör! Jag hör Orsino komma.

Orsino (inträder våt och medtagen) Han kom undan.

Giacomo Kom han undan!

Orsino Han är hemma i Petrella. Han passerade vårt försåt alldeles för tidigt innan vi var klara och beredda. Djävulen kan rida fort och fortare än vi kan reagera.

Giacomo Vad du här förtäljer är ju rena katastrofen. Själva stormen skrattar åt vår otur och oskicklighet. Och jag som nästan redan ångrade att jag själv gjort mig till hans bane! Hädanefter ångras ingenting hur bestialiskt vi än måste gå till väga för att krossa faderskapets fanskap.

Orsino Hör nu på. Jag har funderat hela vägen rasande av vild besvikelse för attentatets fiasko. Beatrices bleka sargade ohyggligt kränkta själ har sporrat min fanatiska förtvivlan och utlöst min fantasi mest lössläppta resurser. Kommer du ihåg två män som hette Marzio och Olimpio?

Giacomo Olimpio var den förra kastellanen i Petrella som min far avskedade för att han inte tyckte om honom direkt. I själva verket nekade Olimpio, som såg rätt bra ut, att tillbringa natten i gemensam säng med greven. Kastad ut i mörkret utan inkomst kom han snart på obestånd, och något av hans barn dog visst av svält. Är han vår man?

Orsino Du finner ej en mot vår fiende mer hatisk man i hela Latium.

Giacomo Men vem är Marzio?

Orsino En vild buse som har förfördelats av tyrannen lika hänsynslöst. Om han är handlingen och kraften som här krävs så är Olimpio den kalla hjärnan och förståndet.

Giacomo Paret torde bli oemotståndligt.

Orsino Jag har icke varit lat när attentatet gick åt pipan. Jag har redan talat med Olimpio och Marzio, och de borde nu som bäst befinna sig i hemlighet hos Beatrice och Lucretia för att diskutera strategin. Jag fruktar blott att den kallhamrade Olimpio skall kräva alltför hög betalning.

Giacomo Cencis guld kan fylla alla hål.

Orsino Förutom Beatrices oskuld.

Giacomo Därför endast är det rätt av mig att mörda mina levnadsdagars upphov.

Orsino Därför endast är det rätt av mig som präst att delta i en barnaskaras mord på egen fader.

Giacomo Låt oss skaka hand på det.

(*En kvinna i vitt med svullna ögon uppenbarar sig plötsligt bakom dem.*)

Orsino (skrämd) Hu!

Giacomo Cosetta! Vad du skrämde oss!

Cosetta Jag kunde inte sova, och jag hörde röster. Natten är förtätad av de rysligaste drömmar, och här sitter ni som en av dem och smider utsägligt mörka planer för att verkliggöra vad som måste kallas tidens gräsligaste mardröm. Är det inte nog, min Giacomo, att dina barn och din fru svälter? Måste du därtill beröva oss vår framtid och försörjare?

Giacomo Cosetta, du har drömt.

Cosetta Jag vet, men drömmen hotar att bli verklighet.

Giacomo (till Orsino) Det är min hustru.

Orsino Jag förstår. Jag trodde först det var en annan Beatrice.

Cosetta Och vad gör den prästen här med svärd och våt av svett som efter nattligt krigsarbete? Han för ingen nattvard eller frälsning med sig. Hungrig är hans uppsyn som om han blott sökte efter kvinnor.

Giacomo Hustru, gå till sängs. Jag kommer genast efter. Vi är färdiga.

Orsino (reser sig) Jag ger mig av.

Cosetta Jag hoppas att ni inte visar er på nytt här för min make. Jag vill ej förlora honom. Våra barn har inte råd med det. De skulle dö.

Orsino Ursäkta mig. (*bugar sig och går.*)

Giacomo Kom nu, min kära. Låt oss sova hur svårt det än är.
(*ledsagar henne ut med ömhet.*)

Scen 4. Petrella.

Beatrice Ingen såg er säkert komma in?

Marzio Vi känner sedan gammalt klättringsvägen över muren, som Orsino, prästen, och er broder Giacomo ju även har begagnat.

Beatrice Får min fader se er här är hela min familj förlorad och ni med.

Marzio Han har ej sett oss, och vi är sen gammalt vana vid att aldrig låta honom se oss.

Olimpio Vi är kanske de två enda som han fruktar. Därför får han aldrig veta var han har oss, på det att hans fruktan för oss alltid må förbli konstant. Vi lever blott för att underminera den omänskliga Francesco Cencis existens – tills hans liv en dag bryter samman. Nu står genom er förmedling just den dagen för vår dörr, och vi skall gärna öppna den och genomföra den nödtvungna och kirurgiska operationen.

Beatrice Allt beror av allas sekretess. Ej någon människa får nånsin veta sanningen förutom de ansvariga – jag själv, min äldre broder och ni två. Om ni avslöjar något för en utomstående så måste vi ta livet även av er båda, och det vill vi gärna slippa.

Marzio Vi har ingenting att vinna på att skvallra. Vi kan blott förlora på att inte tiga, eller hur, Olimpio?

Olimpio Naturligtvis. Ni får ej underskatta oss, min ljuva fröken. Om vi icke kunde tiga vore vi ej sannfärdiga mördare.

Beatrice Då återstår det bara att bestämma tid och pris.

Marzio Om vi bestämmer priset först, så kan vi sedan lättare fördjupa oss i brottets praktiska detaljer.

Beatrice Nämn ert pris.

Marzio Jag nöjer mig med underhåll för mig och min familj för resten av mitt liv. Det har jag ärligen förtjänat redan tidigare genom mina mellanhavanden med greven, men han har ej hittills gett mig något.

Beatrice Det är ett förnöjsamt, blygsamt och välkommet pris. Det får ni utan vidare, och jag skall ge er mer därtill. Och ni, Olimpio? Vill ni ha samma pris?

Olimpio De lidanden jag utstått genom greven är betydligt svårare än Marzios. Jag måste därför höja priset. Jag anhåller om det samma privilegium som Marzio samt en extra förmån därutöver, som jag ber om att få framställa i enrum.

Beatrice Marzio, vad säger ni? Har ni måhända något att invända?

Marzio Nej.

Beatrice Då är vi klara. Gå.

Marzio Jag ber att få rekommendera mig så länge.

Beatrice Olimpio får berätta för er sedan hur det stora mordet skall begås och när.

Marzio Då tackar jag och går så länge. (*går. När han öppnar dörren står Lucretia där som vakt. Till Lucretia:*) Är kusten klar?

Lucretia Ni kan gå hem. Herr greven sover ruset av sig och kan bara utnyttja sitt liv till snarkningar just nu. Men gå försiktigt. (*Dörren stängs.*)

Beatrice Nå, ert pris?

Olimpio Min fru, jag har en egen hustru och en god familj, men hon är sliten och fungerar blott som rivjärn, och jag kan ej längre älska henne.

Beatrice Vad har det med vår affär att göra?

Olimpio Hela Latium talar varmt och öppet om er skönhet. Ingen man kan se er utan att bli kär i er, och jag har älskat er alltsedan ni blev mogen såsom jungfru. Vad er far har gjort har bara höjt er mognad och förgyllt er höga panna med än ståtligare majestät. Jag älskar er och ber som extra förmån om att få ge er min kärlek.

Beatrice Unge man, det är ej lämpligt eller klokt att blanda kärlek med affärer, och i synnerhet ej när affären gäller mord.

Olimpio Då blir det inget mord.

Beatrice Vad skall jag kalla detta? Utpressningsförsök? Min ära som betalning för vad som är livsnödvändigt för att min familj skall kunna överleva?

Olimpio Utpressning, men med det heligaste medel, då min kärlek är uppriktig. Och er ära, det försäkrar jag er, är långt heligare nu än innan den berövades er av er fader.

Beatrice Tala inte om det, fastän ni förstår att tala vackert om vad som är mig det fulaste av allt.

Olimpio Och denna yttersta makabra fulhet har blott lyckats fullända, förhöja och accentuera er personlighets oemotståndliga månfagerhets behag och skönhet.

Beatrice Ni förstår åtminstone att lägga orden så att jag ej ens kan känna mig förnärad. Sådant är en balsam för mig efter min herr faders grovare hantering. Och har jag väl något val? Ni vägrar ju naturligtvis att samarbeta om jag icke giver mig åt er?

Olimpio Det är tyvärr, om ni ursäktar, mitt alternativ.

Beatrice Då älskar ni mig verkligen.

Olimpio Kan ni betvivla det?

Beatrice (*sträcker ut armarna mot honom*) Kom då, min älskare, och tag mig, ty det spelar ändå ingen roll mer vad som händer med min kropp. Er kärlek kanske kan få mina sår att ärras som min fader gav mig, och ni är dock ung och grann och inte alls motbjudande. Jag hoppas er gemål förlåter er att ni tar er en sådan frihet med en dam av börd.

Olimpio Hon är blott glad om hon får vara själv i fred för mig. Jag älskar er, ni höga gudomliga unga läckra kvinna!

Beatrice Ta det vackert. Men jag har ej någonting emot att kanske lämna er ett barn till minne av mig.

Olimpio Sådant barn skall vara högt välsignat i så fall och älskat, dyrkat av mig som ej något av de tidigare barn jag avlat.

Beatrice Kom allenast väl ihåg, att detta är en bindande affär och transaktion. När jag ger mig åt er så måste mordet genomföras.

Olimpio Och med vällust.

Beatrice Om ni bara håller den överenskommelsen så är jag er.

Olimpio I tio månader har jag gått suktande och längtat efter denna stund, som jag ej trodde någonsin att kunde bli reell. Men för att mina högsta drömmar nu har blivit verklighet, så lovar jag er att ni aldrig skall behöva ångra eller glömma all den kärlek som jag ämnar ge er.

(*De skrider utan dröjsmål till verket i sängen. Allt ljus slocknar.*)

Scen 5.

Francesco Varför kommer inte Beatrice! Jag har ju befallt henne att komma! Och hon vet hur jag kan straffa om man inte lyder mig! Har hon då ännu kvar en egen vilja? Har jag icke brutit den för gott med våld? Har jag ej kuvat henne kanske nu en gång för alltid?

Ändå vågar slampan trotsa mig och reta mig och fräckt utmana mig, som om hon ansåg mig fortfarande som icke hennes fader! Varje kvinna är en huggorm vars gifttänder måste ryckas ut bestämt med våld, men hon, min egen dotter, har fler gifttänder i käken än en krokodil, och jag blir aldrig färdig med ett sådant gifttandsgarnityr, som måste vara eget för familjen Cenci. (*Lucretia kommer.*) Kommer inte Beatrice?

Lucretia Min make, ta dig samman! Du är gammal och kan ej må bra av att så rädda över alla skaklar! Din omåttlighet kan ge dig hjärtslag! Fruktar du ej Gud och en ohygglig snabb och våldsamt död, som sänder dig direkt till helvetet?

Francesco Ha-ha! Den kärningen behagar skämta! Du, din gamla skata, är ett offer för katolska kyrkans underfundiga amsagor, såsom alla fromma heliga beskedliga och svaga katoliker är! Vet du då inte, att ett enda ord av helighet uttalat på ens dödsbädd före döden skickar en direkt till himmelen vad brott man än har gjort? Det kan varenda präst försäkra! Icke spelar det den minsta roll hur ont man lever då allt hänger på ens levnads sista tanke, och den sista goda tanken, som blir mitt livs första goda ord och tanke, sparar jag tills jag ser döden, så att jag blir sänd till paradiset med all kyrkans goda minne och välsignelse, ty så är standardproceduren; och allenast för att håna allting heligt, kristet, kyrkligt och odrägligt fromt skall jag utnyttja denna praxis och med mitt livs enda fromma ord dö med ett hånskratt inför Gud och hela mänskligheten! Men du kommer utan Beatrice! Hämta henne!

Lucretia Skona henne, om du är det minsta mänsklig! Skona henne, om du är det minsta djurisk! Ty vad djur som helst behandlar sina barn långt bättre än vad du har gjort. Du kan fortfarande gottgöra allt. Giv henne bort i äktenskap åt någon adelsman, som påven tidigare bett dig göra, och som du ju gjorde med den ängelns äldre syster.

Francesco Ha! Du skojar friskt idag, ditt gamla luder! Hennes syster gav jag bort i äktenskap allenast för att påven tvingade mig därtill! Aldrig ger jag bort min sista dotter ens om påven tvingar mig! Om påven tvingar mig har jag allenast att avslöja alla hans olagligheter och moraliska klavertramp. Jag vet mer om honom och hans laster än vad han vet själv. Jag har en lista på de pojkar som han mycket väl vet om att hans trotjänare och kardinaler, ärkebiskopar och monsignorer missbrukat och knullat nästan intill döden, så att de frivilligt nu gör altartjänst för hela livet som episkopala stjärtgossar, med den påvliga välsignelsen, som vänligt ler och fromt förlåter kardinalerna att de gör altarpojkarna till obotliga bögar. Jag har alla påvens mest skabrösa oegentligheter väl dokumenterade i oförgängliga bevis!

Lucretia (chockerad) Min man! Du vet ej vad du säger!

Francesco Och du gör dig bara löjlig med din menlöshets naivitet, ditt stackars dumma och utslitna luder. Jag har påven i min makt. Jag vet exempelvis allting om den familj Lanciai som åtta påvar nu metodiskt ruinerat tills det namnet knappast längre vågar existera utom i den enda vettiga italienska republiken längst i norr, Venedig, var man svarar på vår påves löjliga exkommunikationer med att lugnt bannlysa påven eftersom det tydligt fattas för hans helighet en fredag. Gå och hämta Beatrice! Annars hämtar jag väl henne själv!

Lucretia Hon vägrar komma till dig mer. När någon nämner dig för henne blir hon helt frånvarande och säger som i trance: "Min fader måste dö! Må han bekänna sina synder förrn det är för sent, ty han är redan döende fast han ej vet det själv." Profetiskt siar hon om gräslig olycka som väntar dig, och hon är kusligt skrämmande i sin blott alltför övertygande totala säkerhet därom.

Francesco Hon är blott galen liksom jag av övermod och ätten Cencis övergödda stolthet. Om hon dumt förbannar mig kan jag med samma rätt förbanna henne lika effektivt. Märk väl! Jag önskade Cristoforo och Rocco döda, jag förbannade dem hjärtligt och uppriktigt, och de dog i nästan samma ögonblick, ty om det finns en Gud så lyssnar han och lyder han blott mig. Min dotters liv är mer i mina händer än vad mitt liv är i hennes. Hämta henne fort! Jag våldtar henne annars! (*vill gå ut förbi Lucretia. Hon stoppar honom.*)

Lucretia Vänta! Hon har inte spått din död. Jag bara narrades. Jag ville inte reta dig, jag ville bara varna dig.

Francesco Du hädar lika friskt som jag då, gamla slampa! Men nu är jag trött på dig. Ur vägen! Jag vill ha min Beatrice!

Lucretia Hör på mig ett litet tag!

Francesco Din toka! Det är just det jag ej gitter göra! Du är hopplös som en gammal hora som är för utsliten för att mera kunna få orgasm! Men du försöker ändå fastän du själv vet, att kärleken ej längre tillfredsställer dig! (*Andrea inkommer.*)

Vad vill du, löjliga apparition och ärkefån? Kan du ej se att dina kläder är för små för dig!

Andrea Jag medger att de sitter trångt, men ni vill ej bekosta några bättre, och min lön är ej tillräcklig för att skaffa mig ordentligt tyg till en lakejkostym.

Francesco Sy dina kläder själv, din idiot! Vad spelar tyget väl för roll så länge blott du ej är naken? Storleken är ensam det väsentliga! Man kan ej gå omkring i alltför trånga kläder! Man ser bara löjlig ut!

Andrea Jag kommer ifrån fröken.

Francesco Dit är jag på väg, om hon ej kommer själv.

Andrea Hon undrar vad ni önskar henne.

Francesco Kan hon inte gissa det? Jag vill ha henne hos mig! Hon är ju min dotter, om du inte visste det! Är det så konstigt att en far vill umgås med sin egen dotter?

Andrea Hon vill inte kränkas av er mera.

Francesco Kränkas? Hon vet ingenting om livet! Hela livet är en kränkning som består blott av gudlösa kränkningar, som man själv utsätts för och ingen annan, ty man känner endast kränkningar som drabbar en personligen och inte alla dem som drabbar andra, men alla kränks och drabbas lika fullt och lika mycket! Hennes "kränkning" är blott en svag kittling och en försmak av vad livet har att ge. Man måste börja någon gång.

Lucretia Jag orkar inte stanna här och höra på er längre. Jag går ut och talar till vår Beatrice. (*går*)

Francesco Gör så, gamla nucka! Nå, var var vi, fånige bastard? Knäpp pungen eller gylfen då åtminstone! Ni lär ej imponera på en dam i ert befängda tillstånd.

Andrea Herre, vad ni gjort mot Beatrice kommer att bli ert fördärv och undergång.

Francesco En olyckskorp försöker narren också vara! Vem har bett dig snattra som en anka? Du har inte ens en fjäder på dig. Du är naken som en nyfödd gris!

Andrea Det finns vittnen till ert leverne och ert förtryck här i Petrella. Saken glunkas redan runt i landet, och snart lär väl påven själv fördöma er och straffa er med fullständigt avhändande av all er egendom.

Francesco Ha-ha! Det var det roligaste! (*skrattar rått och våldsamt*)

Andrea Vad är det som är så roligt?

Francesco Vet du icke att jag är en far? En Fader råder över hela världen, och en Helig Fader råder över hela Rom. All lag beskyddar faderskapet, och den lagen är den högsta lagen. Ingen människa har någon talan emot den och allra minst ett sådant kryp som du, som mot ett faderskap som jag är som en kackerlacka, som man trampar ut på golvet till en äcklig våt och slibbig fläck. (*Lucretia kommer.*) Nu kommer tydligen varenda kackerlacka. Ja, vad vill du, vedervärdiga matrona?

Lucretia Beatrice låter hälsa att hon ej mår bra och därför ej kan vara faderskapet väl till lags.

Francesco Vad mår hon inte bra för? Är hon kanske dräktig och tål inte fisk?

Lucretia Hur kan du tänka och hur kan du alls uttrycka så ofattbart hemska tankar?

Francesco Flickan är med barn! Det måste vara så! Hon blygs så sött och skäms så nått för vad hon gjort och för sitt tillstånd! Hon försöker sitta inne med sin blodskam! Vilken fjolla! Må det barnet bli en son, och må han avla många ättlingar åt släkten Cencis fasansfulla släkte av vampyrer och vidunder! Där har ni all mänsklighetens framtid – Cenci visar vägen! Lev för barnen, ty de är all mänsklighetens framtid! Jungfrun blev visst

havande helt plötsligt! Må den sonen bli gudomlig för att hon var jungfru, men må även hela världen veta att det barnets fader även är dess morfar! Nu förstår jag varför aldrig kyrkan vågat nämna vilken fader det egentligen i verkligheten var som lät en jungfru som Maria just ge liv åt så gudomligt barn! På den skandalen har en värld byggt upp sin kyrka och sin civilisation! All världen vilar på en lögn och på en ful skabrösitet! Allenast hånet håller i all evighet! Nu hämtar någon av er Beatrice. Annars går jag bort och dödar henne.

Andrea Jag skall tala med den arma. (*går*)

Francesco Knäpp din gylf först! Eller pung eller vad det nu är. Jag blir omsider törstig av det här oändliga tröttsamma väntandet på horan som uppträder som i jungfrubur.

Lucretia (*tar en karaff och ett glas från bordet*) Här har du litet vin.

Francesco Det kan behövas. (*dricker*) Den som inte ständigt är berusad är ej värdig detta livet. Nyktert är allt tråkigt här i livet medan allt som icke nyktert är är livets enda glädje. Drick med mig, min fru!

Lucretia Jag är ej törstig.

Francesco Då förbrukar jag själv flaskan. (*tömmar den.*) Nu måste Beatrice komma. Annars blir jag arg och börjar riva ner mitt eget slott med bara händerna!

Lucretia Ge dig till tåls, min vän. Din dotter kommer snart.

Francesco Så säker plötsligt och så lugn?

Lucretia Du blir snart ännu lugnare.

Francesco Det här förstår jag inte. Nyss var du så upprörd.

Lucretia Hör! Nu kommer Beatrice. (*Beatrice kommer med Andrea.*) Han är drucken.

Beatrice Ja, jag kommer därför nu.

Francesco Vad är det här för maskopier?

Beatrice Far, din timme är snart slagen. Ta det lugnt.

Francesco Hon talar ju som självaste papessan, niohundralets påve, som med ens blev havande och födde barn förutan att en kotte anat att hon var en kvinna. Det var påven vars namn var Johanna. Det är en sann historia eftersom allenast Vatikanen vågar säga den är falsk. Men det vet hela världen att det bara är all Vatikanen och dess kyrka som är falsk och rутten inifrån början.

Beatrice Sluta dilla, far. Du har ej många timmar kvar.

Francesco Vad är det med er? Varför är ni plötsligt så förvandlade till kalla stränga fysionomier som inkvisitorer?

Beatrice Du har tömt en flaska vin.

Francesco Det var den andra denna dag. Än sen då?

Beatrice Vinet i den var förgiftat.

Francesco Dotter, vad är detta för ett dåligt skämt?

Beatrice Det är ej något skämt. Du blir snart tung av opiesömn och somnar som ett barn, och när du sover är det för att aldrig vakna mer.

Francesco Ni menar allvar! Är du med om detta, hustru?

Lucretia Jag står utanför men ser och hör.

Francesco Med andra ord: du ger ditt bifall genom tystnad? Du då, fånige lakej, erbarmlige Andrea, vars fläsk hänger utanför hans byxor, är du med om detta?

Andrea Jag vet ingenting men följer Beatrices önskningar, befallningar och bud.

Francesco Då är det ditt pedanteri som mördar mig! Men du, min Beatrice? Varför detta hat? Har jag ej älskat dig?

Beatrice Och det, min fader, kan du med att fråga, du som önskat mig med barn med dig!

Andrea (*avses*) Nu går jag, för jag vill ej mer ha något med den här familjens egendomliga förbindelser att kunna vittna om. (*går*)

Francesco Har du stått utanför och lyssnat?

Beatrice Hela tiden, tills du drack upp flaskan.

Francesco Du är infernalisk i din metodik.

Beatrice Du hinner ännu be om ursäkt, men du dör ändå.

Francesco Jag be om ursäkt för att jag gav dig ditt liv och all min kärlek?

Beatrice Livet var ej något liv, och kärleken var värre än ett vilddjurs.

Francesco (*plötsligt sentimental och trött, faller ner på knä i sitt berusade tillstånd.*)

Fagra dotter, du var vacker. Jag var svag. Jag föll. Jag medger det. Jag ville icke det från början. Allt jag ville var att skydda dig, ty många män var ute efter dig och särskilt präster. Men du var för vacker. Din jungfrulighet och oskuld var för övermäktig och oemotståndlig. Jag kunde ej behärska mig. Förlåt min svaghet. Jag är blott en gammal man, en gammal usel man, en gammal usel narr, en alkoholiserad gammal fan, en ful satyr, som leker ung fastän han är för gammal. Tillgiv mig min hemska svaghet, men förstå, att du var vacker. Dina gyllne änglalockar, ditt gudomliga utslagna långa hår, din stolta ljusa uppenbarelse, din charm och din utstrålning, jag var bara en svag gammal och förbrukad gubbe. Vad förmådde jag mot dig? Du var för ung och vacker, och jag var för svag och gammal, och olyckligtvis så hade jag dig i mitt våld.... (*somnar plötsligt och faller till golvet, var han genast ljudligt snarkar.*)

Beatrice (*ropar*) Olimpio! Marzio! (*dessas inkommer.*) Nu får ni ta över.

Marzio Är han redan död?

Beatrice Han sover. Lägg honom på sängen. Det är rätta platsen. Må hans blodskams säng bli platsen för hans död och för hans grav. Se till att få det gjort förrän han vaknar och kan slå tillbaka. (*Männen lyfter upp Francesco på sängen.*)

Marzio Men hur skall vi göra det?

Beatrice Det får ni helt bestämma själva. Därför har ni fått betalt.

Marzio Jag klarar inte detta. Se så gammal och så grå han är! Han liknar alltför starkt min egen far. Antag att han nu vaknar medan vi bär hand på honom?

Olimpio Är du feg?

Marzio Vad tror du? Har du ingen mänsklig känsla själv för ålderdomens värdighet?

Olimpio Den mannen hade ingen värdighet. Hör bara hur vulgärt han snarkar.

Marzio Mörda honom själv då, du som är så modig.

Olimpio Hur ska det gå till?

Marzio Där ser du själv!

Beatrice Vad har ni fått betalt för? För att blott stå där och spela komedi som druckna narrar, som ej kan bestämma sig, som bara diskuterar dumheter och nonsens och ej får sin tumme ut ur baken?

Marzio Frun, ursäkta oss, men modet sviker oss. Han är en gammal man, och han kan faktiskt vakna.

Beatrice Prova får ni se. (*går fram till Francesco på sängen och slår till honom på kinden.*)

Francesco (*i sömnen*) O Gud! Hör faderns eviga förbannelse av hela mänskosläktet! Dra åt helvete, du gråtmilda madonna med din oäkting till son! Ni har befläckt hela mänskosläktet med ert taskspel och ert dåliga bedrägeri! Ert falskspel var blott självbefläckelse och våldspornografi! Umf! Glumf! (*mumlar otydligt och börjar åter snarka ljudligt.*)

Beatrice Han hädar till och med i sömnen. Vem är rädd för sådan pajas? Inte jag. Om ni, som fått betalt och dock är män, ej vågar röra vid det ruttna vraket har jag själv en dolk att släppa ut hans ande med ur anfrätt fläsk, och då får knappast ni två överleva honom särskilt länge!

Olimpio Marzio, var nu ej en sådan kruka. Mänskans största svaghet är vidskepelsen, och den är du ett offer för. Kom med nu! Håll nu honom fast, så provar jag att strypa honom.

Marzio (*fattar ett grepp om den sovande*) Gubben rör på sig! Han vaknar!

Francesco (*sömniigt*) Alla stadens horor klättrar på mig! Vad är det nu frågan om? Jag orkar inte pippa nu! Hum, mummel. (*mumlar igen och börjar snarka.*)

Olimpio Vi får nog ta till mer drastiska metoder. Han får ingen ro i kroppen om vi inte disponerar med den som med en vampyr.

Marzio Du skälver och är rädd och lika blek som jag.
Olimpio Ett liv är inte lätt att döda när man aldrig gjort det förut! Men det måste göras!
 Beatrice! Har du hammare och spik?
Lucretia Jag vet var sådant finns och hämtar det.
Olimpio Den längsta spik du hittar! Gärna flera! (*Lucretia går.*)
Marzio Ska du indriva spikar i hans hjärta? Riktiga vampyrer kräver pålar.
Olimpio Var ej dum nu. Det är nog om vi slår sönder skallen hans.
Lucretia (återkommer med verktygen) Jag hoppas att ni vet nu vad ni gör.
Marzio Det är det vi inte har en aning om.
Olimpio Håll käften nu, din klåpare. Jag är ganska säker på min sak, och detta är det enda säkra sättet. Gubben är för seg och vaknar alltför lätt. Hjälp till nu, Marzio! Kläm in spiken i hans öga, så slår jag sen till med hammaren!
Marzio Du får det då att låta lätt. (*tvekar*)
Olimpio Ge över spiken då, din ofärdige lurk! (*Olimpio tar spiken, trycker in den i Francescos öga, varpå gubben vaknar med ett vrål, men Olimpio hinner driva in spiken med hammaren med flera slag.*)
Francesco (vrålar) Herre djävlar! Fan i helvete! (*Han kämpar hårt av ren animalisk instinkt.*)
Olimpio Ge mig flera spikar! (*Marzio ger en ny, och Olimpio driver in den i grevens hals.*)
 Nu tror jag att han sagt sitt sista ord.
Beatrice Det blev ej ångerfullt precis.
Lucretia Men, pojkar, se så ni har sölat ner! Han sprutar blod i hela sängen!
Marzio Är det då så konstigt?
Olimpio Nu blir nästa steg att dölja brottet.
Marzio Hur ska det gå till?
Lucretia Var det då nödvändigt att släppa ut allt gubbens arga blod! Nu kommer det att skrika ut ert brott och skvallra inför hela världen!
Olimpio Bli nu ej hysterisk, frun. Vi måste få det att se ut som en naturlig olyckshändelse.
Beatrice Jag har då engagerat världens klumpigaste klåpare.
Olimpio Misströsta inte, Beatrice. Vi ska nog få ordning än på detta sällsamma problem. Gå bort och öppna fönstret till balkongen, Marzio! (*Marzio gör så.*)
 Där bär vi ut kroppen, och så tippar vi den ned i buskarna. Så småningom blir liket upptäckt, och då börjar alla högt beklaga den bedrövensvärda olyckshändelsen. Han skulle gå på toaletten, men i ruset gick han fel och ut på sin balkong, var han föll över räcket. Det kan hända vem som helst. Jag har hört talas om långt värre släktmord där familjen lätt kom från långt gräsligare blodspår med ursäkten olyckshändelse. Nu bär vi över det här sållet, den här sprutande fontänen, denna läckande tomatsåsbalja, Marzio, ut i friska luften på balkongen, och så tippar vi hans excellens ut i naturen. Marzio! Hugg i och håll! Sådärja! (*under stänk och stön lyckas de bära ut den blodsprutande kroppen till fönstret och balkongen, var de lyckas få kroppen över balkongräcket.*)
 Det var det det! Nu kan vi gå hem och sova!
Lucretia Men så här ser ut!
Marzio Det får ni putsa själva, flickor. Vi har fått betalt för mordet, och det har vi utfört. Resten får ni sköta själva. (*skyndar sig ut därifrån.*)
Beatrice Olimpio, din lön har endast börjat utbetalas.
Olimpio Lita på mig alltid. Men jag måste hem nu. Annars börjar hustrun min att undra, och vi får ej väcka någon oro eller undran. Eller hur? (*går hastigt.*)
Lucretia Nå, min dotter, nu så är det gjort.
Beatrice Ja. Festen är nu över, gästerna har gått, och endast kvinnorna finns kvar som måste städa, diska och arbeta tills allt blir normalt igen. Men, mor, vår disk blir svår, ty gästerna var ej rumsrena.
Lucretia Aldrig får vi ut det blodet från den sängen.

Beatrice Men vi måste dock försöka. Lakanen kan tvättas, golvet kan vi skura. Och vi måste göra detta nu.

Lucretia Jag säger det då: aldrig mer en karl i detta huset som är så rädd för att döda att han måste sprida blodet överallt! Det blodet blir min död och fruktar jag att blir inseglet på min mans familjs förbannelse för evigt.

Beatrice Allt beror på påven.

Lucretia Blandar du in påven?

Beatrice Han var mutad av min far. Om han nu låter pappa vara död är all förbannelse i världen maktlös över oss. Men om han börjar rota i problemet blir hans påvestol precis så fläckad och kontaminerad som han fäster avseende vid brottet. Därför, kära fostermor, så tror jag vi kan vara lugna. Vi är fria nu, och Giacomo och lille bror Bernardo slipper lida mer!

Lucretia Din skadeglädje är rätt skrämmande lik pappas.

Beatrice Har jag då inte rätt att vara triumferande av skadeglädje? Fader Vår, Gud Fader själv är död, och jag är den som själv har dödat honom!

(plötsligt ringer en skarp klocka.)

Det är någon tråkig gäst vid porten.

Lucretia Nu? Så här dags? Det kan inte vara något roligt.

Beatrice Nej, det är ju vad jag sade. Det är störningar i vår triumf och inget vidare.

Andrea (inkommer) Hans excellens den påvliga legaten herr Savella önskar träffa greve Cenci.

(Han ignorerar fullständigt blodet och scenens och damernas oordning.)

Beatrice Greven sover och kan icke ta emot.

Andrea Legaten insisterar.

Beatrice Det var värre. Har han sagt sitt ärende?

Andrea Han har en arrestering med sig utförd på Francesco Cenci för förskingring, mord och sodomi.

Lucretia För sent! *(svimmar)*

Beatrice Andrea, när du går och släpper in den påvliga legaten, så ta de här två lakanen med dig på vägen. Som du ser så är de litet blodiga och borde tvättas.

Andrea Har ni slaktat något djur i sängen?

Beatrice Så dum fråga kan ej bli bevärdigad med något svar. Säg tvätterskorna att jag haft en svår menstruation. Och visa sedan in legaten hit.

Andrea Som ni befäller, frun. *(går)*

Beatrice Lucretia! Vakna! *(väcker henne)* Vi får inte slockna nu när livet börjar! Hjälp mig genast rulla ut den mattan här så att den påvliga legaten ej ser något blod!

Lucretia Min flicka! Om vi icke straffat hustyrannen själv så hade Gud själv gjort det för oss! Hade det ej varit enklare att föredraga?

Beatrice Moder, om vi inte står för vad vi gjort kan vi ta livet av oss genast. Även om man nu uppdagar mordet så är det Olimpio och Marzio som har utfört det och ingen annan, och de är på fri fot och kan icke sättas fast så lätt, och aldrig skulle någon av dem skvallra! Sansa dig nu, moder, och se till att hålla hysterin på avstånd när legaten kommer.

Såja! Nu syns icke något blod mer. Nu kan själva påven komma.

Andrea (inkommer med legaten) Hans excellens den påvliga legaten herr Savella.

Beatrice Excellens, ni kommer alltför sent för att förtjäna någon välkomsthälsning.

Savella Jag beklagar djupt mitt olämpliga intrång och är djupt medveten om den gränslösa förlägenhet jag därigenom mot min egen vilja måste vålla er, men jag har inget val, ty påven själv har sänt mig.

Beatrice Greven sover redan och blir rasande om någon väcker honom nu.

Savella Vi måste ändå väcka honom. Han är kallad till förhör i Rom och det omedelbart.

Beatrice Jag varnar er. Ej någon eskorterar er till grevens sovrum.

Savella Då har jag ej något val. Jag måste gå dit ensam.

Beatrice Var då beredd på att han kan hudflänga er direkt.

Savella Jag tackar för er varning och skall ha min hand på värjans fäste. (*går. Andrea följer honom.*)

Beatrice Nu, Lucretia, gäller det att börja spela övertygande teater. Pappas lik kan icke döljas för en envis präst som kommer hit å pliktens vägnar, och då måste vi agera som vi skulle ha agerat om han verkligen chockartat dött igenom dråplig olyckshändelse. Är du beredd?

Lucretia Jag skall försöka.

Savella (bakom scenen) Han är inte i sitt rum! Hans säng är tom!

Andrea (bakom scenen) Då har han gått på toaletten.

Beatrice Nu går de ut på balkongen. Tur att Marzio bräckte några ruttna delar av balkongens räcke! Fast han är en tölp är han ej dum i praktisk uppfinningsförmåga.

Savella (bakom scenen) Han är ej på toaletten. Fönstret här är öppet.

Andrea Står han då ute på balkongen?

Savella Nej. Balkongen är alldeles tom. Men se! Här har en bit av balustraden kraschat! Räcket har gett efter! (*ropar*) Greve Cenci!

Andrea Har han ramlat ner så har han slätt ihjäl sig, för det är en god bit ner till marken.

Savella Hämta facklor! Skicka tjänare att lysa upp terrängen! Jag begynner frukta en förarglig olyckshändelse. Om greven nu är död blir påven arg för att han ej får mera pengar och för det att Gud själv hunnit före.

Andrea Här har vi en fackla.

Savella Se! Vad hänger där i buskarna? Ett lik!

Andrea O fasa!

Savella Tjänare! Ta ner det liket ifrån trädet! Det är greven, eller var, ty detta är en trasa av en människa och icke någon som har ramlat ner vid full vigör.

Beatrice Nu börjar det.

Lucretia Hur skall vi klara oss?

Beatrice Mor, lita blott på mig. Savella är en mänska blott som måste vara fullt medveten om hur vi har lidit.

Savella (återkommer med Andrea) En förfärlig olyckshändelse har skett! Herr greven har påträffats död rakt under sin balkong! Har han då gått i sömnen? Vet ni om han kunde göra det?

Lucretia O fasa! Död! Min make! Är det möjligt? Det får inte vara sant! Min älskade Francesco! Död!

Beatrice Det får ej vara sant! En sådan olycka! Det är för gräsligt! Ve och jämmer! Vi är faderlösa!

Savella Spara era tårar till begravningen. De rimmar illa med det hat som alla vet att särskilt hans familj starkt odlade mot honom med all rätt.

Beatrice Ursäkta oss, men detta kommer som en chock.

Savella Ja, det förstår jag att det gör. Den greven skröt ju med att kunna överleva alla sina barn. Man kommer in med liket strax.

(*Några tjänare bär in liket insvept i ett rent lakan.*)

Här har vi offret för ett nattligt toalettbesök. Låt mig få se hans nuna.

(*Man viker upp en bit av lakanet varvid ett fullständigt sönderslaget ansikte blottas.*)

Mina damer, detta är i sanning en märkvärdig olyckshändelse. Han föll från sin balkong och fastnade i fallet i ett trädsnår. I det fallet har hans huvud massakrerats. Vet ni något som ni ej har talat om?

Beatrice Vi står förstummade inför ett ofattbart mysterium.

Savella Se noga på den skadan här. Ett öga här är borta, och omkring det såret är hans hela skalle krossad, som om minst en järngren funnit vägen in i grevens hjärna. Och se här på halsen. Den är lika våldsamt genomborrad. Vad är det för träd ni har i trädgården? Kan plommongrenar så brutalt fördärva kotor och skelett?

Lucretia Ursäkta mig, det här är mer än vad jag tål. Jag måste ut och kräkas. (*skyndar ut.*)
Savella (till Beatrice) Vad säger ni, min fröken?
Beatrice Vad förväntar ni er av mig?
Savella Antingen bekännelse, förklaring eller mordanklagelse.
Beatrice Mot vem?
Savella Mot vem som helst. All mänskligheten hade skäl att hata honom. Allt är möjligt utom självmord, ty så drastiska och stygga skador kan man icke frivilligt ta på sig själv. Har ni ej något spår av misstanke mot någon? Har ej någon här i huset märkt att något försiggått som icke varit reguljärt? Ni, tjänare, har ingen anat något? (*Alla tjänare skakar på huvudet.*) Ni, Andrea? Har ni ej sett något misstänkt?
Andrea Blott två lakan som var blodiga.
Savella Aha! Ett spår! Var är de lakanen?
Andrea Jag lämnade dem för att tvättas.
Savella Vad var det för lakan?
Andrea Beatrice Cenci gav mig dem. Hon sade att hon haft menstruationsbesvär av större mått än vanligt.
Beatrice Det är riktigt.
Savella (suckar) Det är sent, och jag är bara präst. Neapel får utreda saken närmare med sina myndigheter. Jag är trött och ber om ursäkt för att jag har stört och råkat trampa in i sådan tragedi. Och jag försäkrar att det inte var min mening. Jag kom hit helt nöjd med att få delge greve Cenci äntlig arrestering och rättmätigt straff för talrika överbevisade och oerhörda brott men drar mig åter hem med det uppgivna konstaterandet att han har sluppit undan. Och jag kan blott hoppas att ej någon människa kan straffas för att ha begått ett brott som måste anses för det minsta av vad greve Cenci gjorde sig förtjänt av. Buona notte, stackars vänner. (*Han går. Alla blir stående tysta och fundersamma kvar. Till slut vänder Beatrice tjänarna ryggen och går ut åt motsatt håll. Därefter först börjar tjänarna ivrigt diskutera med varandra.*)
En tjänare (pekar på liket) Se, han ler.
Andrea Ja, han hånar oss fortfarande och mera nu än förr. Nu är han ett odödligt hån mot hela livet och mot hela mänskligheten. Nu kan tragedin begynna medan blott Saturnus skrattar. (*går. Även tjänarna går.*)

Akt IV Scen 1. Påvens palats i Rom.

Camillo Ursäkta, ers helighet, att vi är tvungna att störa er...
Clemens Ja, det är alldeles oförskämt av er, Camillo! Har jag inte rätt att få sova på nätterna?
Camillo Jo, men just nu är det morgon, och om jag ej griper er nu får jag aldrig mer tag på er, så strängt upptagen som ni är på dagarna...
Clemens Har jag då ej rätt att få sova ut som jag själv vill fast det blivit morgon?
Camillo Ers Helighet, jag hade aldrig haft mod att försöka att störa er om det ej var så att klockan var elva när ni ännu sov.
Clemens Min sömn är den mest viktiga i hela världen! Betänk att jag vilar mitt huvud var natt mot en krona av törnen som är alla världens bekymmer, som jag ensam är direkt ansvarig för inför Gud!
Camillo Jag har ödmjukast bett er om ursäkt, ers helighet. Men nu är klockan strax tolv, fem minuter är allt vad som fattas, och vi har ej ens lyckats komma till saken ännu.
Clemens Ja, men kom då till saken! Det är väl naturligtvis åter en av dina trivialiteter.
Camillo Det gäller det sorgliga mordet på greven Francesco av Cenci.
Clemens Han fick blott en bråkdel av vad han förtjänade! Kan du ej låta den skurken få vila i fred i sin grav?
Camillo Det har gjorts undersökningar...

Clemens Ja, jag har hört alla snaskiga grova detaljer för länge se'n redan. Han ramlade ut för balkongen när han skulle gå på klosetten på natten i fyllan och villan, och han slog ihjäl sig så han blev totalt oigenkännlig.

Camillo Tillåt mig fortsätta, helige fader. Det visade sig vara mer komplicerat än vad någon alls kunde ana.

Clemens Slog någon ihjäl honom hade han orsak därtill, och den mördarens synder må vara förlåtna i så fall.

Camillo Tyvärr var det inte så enkelt.

Clemens Nå, fram då med alla pedantiska utredningars resultat! Denna dag blev ej skapad blott för att den nidingen Cenci, fastän han är död, skulle helt få förstöra den för mig! Jag har ju framför mig min frukost och min promenad och min siesta och alla de dagliga hopplöst erbarmliga och ofrånkomliga gudstjänsterna! Tror du då jag har tid för vulgärt skvallernonsens och skabrösiteter? – Säg, ligger det någonting i att hans dotter var anstifterskan av komplotten?

Camillo Ers helighet, vad som har framkommit är såpass allvarligt att jag är tvungen att framlägga saken detalj för detalj. För det första: de skador som greven påvisade härrörde icke från fallet till marken. Han fastnade i några grenar som tämligen mjukt tog emot honom. Huvud och hals var totalt genomborrade av, vad man tror, långa järnspikar.

Clemens Då var det någon som slog greve Cenci för pannan. (*försöker vara rolig.*)

Camillo Han var redan fullständigt livlös när han föll från skyn, och för att kunna komma i det trädets grönska som mottog hans kropp så kan han ej ha fallit. Han måste ha kastats med kraft från balkongen.

Clemens Det var alltså någon i slottet som gjorde sig av med den knölen. Vem kan det ha varit? Där fanns väl ett tjugotal varelser som hade mer än fullgoda motiv?

Camillo Hela slottspersonalen blev häktad. Det enda som framkom som misstänkt vid alla förhören var att Beatrice, hans dotter, gett över två blodiga lakan till tvättning. Hon påstod att hon hade haft en svår menstruation.

Clemens Sådant händer de ädlaste fruntimmer.

Camillo Men dessa lakan var alldeles nerblodade. Om en kvinna kan blöda så mycket vid en enda menstruation kan hon ej överleva den menstruationen. Dessutom är menstruationsblod ej så klart och rött som de här båda lakanen var i sin genomdränkthet.

Clemens Detta börjar nu bli intressant.

Camillo Någon måste ha mördat herr greven, och ingen av tjänarna hade en aning om saken. De var allesammans fullkomligt stockdumma och okunniga frågetecken.

Clemens Då återstår barnen. Den uslingen hade tre barn.

Camillo De har icke förhörts eller häktats. I stället har man forskat runt dem. Det visade sig att den ädla och dygdiga dottern, den av alla prisade skönheten, oskuldens vackraste inkarnation Beatrice, att hon hade skänkt den förutvarande intendenten Olimpio en guldstickad mantel som tillhört den mördade fadern.

Clemens En muta eller en belöning? Det spelar dock i och för sig ingen roll och är inget bevis, men vad tror du?

Camillo Det är uteslutet att något av barnen kan ha begått mordet. Bernardo är alldeles för minderårig och grön, och hans äldre bror Giacomo var inte där. Endast män kan ha krossat den mördades skalle så ytterst brutalt. Beatrice kan inte ha deltagit. Men, som ni sade, ers helighet, kan hon ha mutat, planerat, belönat och tackat.

Clemens Det låter alltmer som en väl regisserad teaterpjäs.

Camillo När myndigheterna skulle förhöra Olimpio närmare kom de för sent. När de äntligen kom hem till honom så hade han lönnmördats.

Clemens Det är normalt. Färdigt använda lönnmördare brukar lönnmördas.

Camillo Han hade dock varit mycket i sällskap på senare tid med en viss signor Marzio, som liksom Olimpio plötsligt haft en hel förmögenhet att disponera. Man lyckades infånga Marzio, och han har bekänt.

Clemens Den idioten! Vad har han bekänt?

Camillo Alltför mycket.
Clemens Berätta!
Camillo Att han begått mordet tillsammans med stackars Olimpio och det medan hustrun och dottern till offret sett på. Beatrice betalade arbetet som kommenderades, organiserades och först blev uttänkt av Giacomo, den äldste levande sonen, här hemma i Rom. Men allt detta är bara menlösa detaljer i jämförelse med det värsta.
Clemens Som är?
Camillo Vi har hittat ett brev i Petrella, som skrivits av den som anställde de båda lönnmördarna och som själv sände dem till Beatrice med brevet.
Clemens Är det någon intrigant älskare till Beatrice? Det brukar det vara.
Camillo Här är det otroliga brevet. *(övernärker en lapp till påven, som vecklar upp den och läser:)*
Clemens "Till min egen fru Beatrice.
På det att min lön som min kropp så outhärdligt åstundar snart må bli min skickar jag här på din brors rekommendation de som gärna skall utföra vad som i skrift ej kan uttryckas
av din mest trofaste vän
monsignore Orsino Guerra."
Jag säger då det!
Camillo Men det är ej det värsta.
Clemens Är det ej det värsta att en monsignore och präst här har deltagit överlagt i ett besinningslöst mord på en adelsman?
Camillo Den som lät mörda Olimpio var icke en Cenci. Det var vår kollega och broder Orsino som lät mannen mördas för att Beatrice var havande.
Clemens Havande?
Camillo Ja, Beatrice är havande, ej genom vår stackars broder Orsino men genom sin älskare, sitt livs befriare och högt uppskattade gunstling Olimpio. Orsino gick med i komplotten för att kunna få Beatrice, men denne Olimpio, som redan var gift, gick emellan, hann före och blev därför mördad av upprörd Orsino, vår värde prelat, monsignore och blivande biskop och kardinal Guerra.
Clemens Nu inser jag allvaret. Kyrkan och min egen påvestol är involverad och komprometterad. Vi måste med andra ord åta oss fallet och handla därmed rigoröst.
Camillo Och vad har vi att göra?
Clemens Blott en enda sak. Arrestera dem alla, det hela insyltade gänget, Bernardo, Lucretia, Giacomo och Beatrice och även förstås Don Orsino.
Camillo Det sista är det enda som vi ej mäktar.
Clemens Hur så?
Camillo Han har lyckats fly utomlands och gått i tjänst hos hans majestät kungen av Frankrike i franska kronans armé.
Clemens Där förlorade kyrkan sin grannaste präst.
Camillo Vi bör dock vara tacksamma för att han kunde försvinna.
Clemens Hur så?
Camillo Därmed slipper vi dra en prelat inför rätta. Den komprometteringen av Vatikanen och av hela hierarkin kommer vi lyckligt undan.
Clemens Min vän, du har rätt. Desto hårdare kan vi då klämma åt dem som förledde Orsino till synd. Det får vi ej försumma att göra. Det är dags nu att statuera ett häftigt exempel! Man får ej förföra den heliga kyrkans ofelbara och oantastliga präster! Åtminstone då inte ostraffat! Sätt i gång rättvisans kvarnar, Camillo, och låt arrestera varenda familjemedlem och medbrottsling. Sätt tumskrivar på dem och låt dem torteras tills allt är bekant! Vi har världsordningens fadersauktoritet att försvara mot självsvåldiga och olydiga barn, som tycks tro att man ostraffat får gå och avrätta patriarkatet och utmana pontifikatet!

Scen 2. Den påvliga domstolen.

- Domaren* För in den förste anklagade! (*Marzio föres in.*)
Läs upp anklagelseakten!
- Åklagaren* Är du Marzio, medborgare i Petrella, tidigare i tjänst hos greve Francesco Cenci?
- Marzio* Vem är jag väl annars?
- Åklagaren* Svara på frågan! Ja eller nej!
- Marzio* I så fall är jag väl det som finns kvar av honom, så som ni har torterat mig och nästan slitit ut inälvorna på mig.
- Åklagaren* Sätt dig ner, din hund! Du har bara fått vad du har förtjänat, så som du massakrerade greve Francesco Cenci, en högättad adelsman!
- Domaren* Herr åklagare, ni glömmer er. Läs bara upp anklagelseakten.
- Åklagaren* Hrm! (*blångr ilsket åt Marzio som om han ännu hade mycket kvar att ösa ur sig, läser så innantill:*) Medborgare Marzio av Petrella anklagas härmed för överlagt mord på greve Francesco Cenci aftonen den nionde september 1598, vilket han själv har bekänt att han begick tillsammans med en viss Olimpio, tidigare intendent i Petrella, sedermera lönnmördad. Vidare har han öppet bekänt att mordet begicks på befallning av Giacomo och Beatrice Cenci, son och dotter till sagde greve Cenci. För mordet mottogs ett belopp av ett tusen piastrar kontant samt löfte om vidare belöningar i framtiden i form av räntor. I hans bekännelser ingår att hans sedermera lönnmördade medbrottsling Don Olimpio mottog en liknande belöning plus en guldstickad mantel värd en förmögenhet som tidigare tillhört greven. Denna mantel tillhör nu Don Marzio, som köpt den av honom. Dessa två tusen piastrar, denna guldstickade mantel samt den diamantring, som tillhört greve Francesco Cenci och som hans dotter skänkte Don Olimpio som tack för väl begånget mord, hemfaller åt Vatikanens ombesörjande såsom blodsgåvor som enbart för förbannelse med sig om de ej används till förmån för de fattiga. Har den anklagade något att säga?
- Marzio* Vad jag har sagt hittills tvingade man ur mig med tortyr. Mera säger jag inte.
- Domaren* För in nästa anklagade. (*Giacomo föres in.*)
Läs upp anklagelseakten.
- Åklagaren* Är du Giacomo Cenci, son till greve Francesco Cenci?
- Giacomo* Ja.
- Åklagaren (läser)* Härmed anklagas Giacomo Cenci, son till greve Francesco Cenci, för anstiftan till mord på sin egen fader enligt Don Marzios avslöjanden.
- Giacomo (upprörd till Marzio)* Har du förrått oss, din skurk?
- Marzio (med en urskuldande gest)* Under tortyr berättar man vad som helst.
- Giacomo* Din skurk!
- Marzio* Det är ingenting mot vad er monsignore Orsino Guerra är, som lämnat oss alla i sticket.
- Domaren* Till ordningen!
- Åklagaren* Don Giacomo Cenci, sitt ner. (*Giacomo försöker lugna sig.*)
- Domaren* För in nästa anklagade. (*Bernardo föres in.*)
Läs upp anklagelseakten.
- Åklagaren* Är du Bernardo Cenci, yngste son till greve Francesco Cenci?
- Bernardo* Ja.
- Åklagaren (läser)* Bernardo Cenci, son till Francesco Cenci, anklagas härmed för delaktighet i mordet på sin fader.
- Giacomo (rusar upp)* Han är oskyldig!
- Åklagaren* Sitt ner!

Giacomo Han är oskyldig! Han är ju bara barnet! Han visste ingenting! Ni anklagar honom bara för att ingen skall få ärva greven, så att Vatikanen kan sluka hela huset Cenci med hull och hår!

Åklagaren Sitt ner, fadermördare! Don Bernardo Cencis skuld eller oskuld skall opartiskt prövas såsom alla de andras.

Domaren För in nästa anklagade. (*Lucretia föres in.*)
Läs upp anklagelseakten.

Åklagaren Är ni Lucretia Cenci, änka efter greve Francesco Cenci?

Lucretia Ack ja, ve mig!

Åklagaren Lucretia Cenci, änka efter greve Francesco Cenci, är härmed anklagad för delaktighet i mordet på greve Francesco Cenci, då hon enligt Don Marzios bekännelser var närvarande vid mordets begående.

Lucretia Ack, vi visste inte vad vi gjorde! Vi var desperata efter årtal av misshandel från grevens sida! Han torterade oss dag och natt! Han lämnade aldrig någon kvinna i fred och inte ens sin egen dotter!

Åklagaren (till domaren) Enligt fru Lucretia Cencis bekännelser i fängelset var det hon som fick greven att dricka av det förgiftade vinet.

Lucretia Ack, vi visste inte vad vi gjorde! Vi var drivna av förtvivlan!

Domaren Grevinnan Lucretia Cenci, var så god och sitt.

För in nästa anklagade. (*Beatrice föres in, avtärd och blek men stoltare än någonsin.*)
Läs upp anklagelseakten.

Åklagaren Är ni Beatrice Cenci, dotter till greve Francesco Cenci?

Beatrice Det vet ingen att jag är. Det visste inte ens min fader själv. Gud give att jag icke är det.

Åklagaren Svara ja eller nej! Är ni Beatrice Cenci?

Beatrice Ja.

Åklagaren (läser) Ni är anklagad för anstiftan till mord på er egen köttsliga fader tillsammans med er egen broder, enligt Don Marzios frivilliga bekännelser. Sitt ner!

Beatrice Marzio, har du bekänt under tortyr?

Marzio Vem bekänner inte vad som helst under tortyr?

Beatrice Förbannade inkvisitorer, det vet hela Italien, som Marzio själv här bekänner, att under tortyr bekänner man vilka lögner som helst! Hundratals häxor bränns varje vecka på bål i hela Europa bara för att de under tortyr bekänt att de gjort hor med djävulen! Vilken vettig människan kan tro att någon kan göra hor med djävulen? Allt som vittnen bekänner under tortyr är värdelöst!

Åklagaren Fröken Beatrice, bad jag er inte sitta ner, kanske?

Marzio (reser sig) Hon har rätt! Allt vad jag bekänt under tortyr var bara lögner för att slippa tortyren! Ingen mänska bekänner under tortyr utom lögner av enbart mänskliga skäl!

Domaren (till Marzio) Tar ni tillbaka ert vittnesmål?

Marzio Jag tar tillbaka vartenda ord! Allt vad jag har sagt har jag ljugit!

Domaren Då kan ni utsättas för tortyr på nytt.

Marzio Då bekänner jag samma lögner igen, som jag sedan tar tillbaka igen i rätten.

Camillo (reser sig) Barn, som er faders vän måste jag tillråda er att inte försöka slingra er. Er sak är hopplös vad denne stackars Marzio än säger och inte säger och vad han än tar tillbaka. Hela världen vet att ni mördade er pappa utan att era egna händer kom vid honom. Stå för sanningen, ert brott, och ni kan kanske benådas. Det är er enda chans.

Giacomo Det tjänar ingenting till, Beatrice. De vet allt, de har oss fast, och de låter oss inte slippa undan. De ger sig inte förrän de avhänt oss hela vår familjeförmögenhet. Det är bara därför påven har gått med på vår arrestering. Som adelsmän borde vi egentligen ha varit lika immuna som vår fader alltid var vad han än gjorde.

Camillo Greve Cenci kastades tre gånger i fängelse av påven.

Giacomo För att han skulle betala. Nu har ni chansen att få allt vad vi äger, och därför skickar ni oss gärna till stupstocken.

Beatrice Kardinal Camillo, om ni är vår ende försvarare är det er plikt att försvara oss. Anklagelserna mot oss är beroende av en eländig mans bekännelser under tortyr. Hur var det, kardinal, egentligen? Hur dog er systerson? Om ni blev själv torterad och man bad er äntligen bekänna att ni själv förgiftat honom, ert livs ögonsten, vad skulle ni då svara? Under pinovåld kan vem som helst fås till vad vansinne som helst. Tänk efter, och ni skall ej neka till att ni under tortyr på samma sätt bekänt er skyldig till förgiftning av er egen systerson, fastän det skulle ruinera hela er karriär i Vatikanen.

Camillo Flicka, hur kan du försvara fadermord? Hur kan du neka till att han är död med spikar genom hals och skalle? Att hans mord betalats med så underbar frikostighet mot enkla människor? Att hans mördare Olimpio som tack och lön för mödan blev din älskare, som du fött barn med? Det finns ögonvittnen till din hemliga förlossning i ett heligt kloster skyddat av din faders pengar och att du själv sade till Olimpio: "Tack och lov! Ett nyfött barns utseende kan icke ljuga: du är fadern!"

Beatrice Här står vi anklagade, en hel familj med blott en ensam tjänare som vågade förbli lojal och ta parti för de förtryckta mot förtryckaren och våldtäktsmannen, som fick härja fritt så länge som han levde utan att en enda ingrep som var medveten om detta landets värsta brottslings alla brott! Den allra närmast informerade om alla pappas laster var den heligaste fadern själv, hans helighet i Vatikanen, alla maffiors gudfar. Påven lade ej två strån kors för att ge något av min faders många offer någon ringaste rättvisa, men när någon vågar hämnas och försvara sig mot vällustmonstret så skall genast alla tänkbara misstänkta halshuggas, och till och med ett barn! (*pekar på Bernardo.*)

Domaren Min fröken Beatrice, inga domar har ännu avkunnats.

Beatrice Inte! Spela ej teater, mästare domare, med sådant cyniskt hån! Vi alla dömdes redan när den värde påven själv såg till att vi blev ställda inför rätta. Vi har ingen chans mot påvestatens etablerade oeftergivliga fördomar. Det vet kardinal Camillo, ty han hade aldrig annars vågat ställa upp till vårt försvar.

Camillo Bekänn, min flicka, och vi skall försöka överklaga och få nåd. Det är det enda som kan hjälpa oss.

Beatrice Jag har ej talat färdigt ännu, kardinal Camillo. Det fanns en lojal och solidarisk tjänare till oss förutom Marzio här. Han var min faders före detta intendent som avskedats och ruinerats, men han finns ej här bland oss anklagade fastän han var den ende som var modig nog att själv slå spiken in i våldtäktsmannens öga, vilket blev den skurkens död. Och varför finns han inte här? Emedan han är död. Han röjdes effektivt ur vägen, han mördades på öppen gata här i Rom, och liket lämnades på gatan att förblöda. Alla vet att den som lät ta livet av Olimpio var en förlupen präst som ej blott gjorde sig till mördare men även till förrädare, då han strax innan han begav sig utomlands såg till att Giacomo, min bror, blev gripen efter en angivelse av sagde präst. Jag kan berätta mera om den prästen. Han var ute efter mig och hade själv helst varit i min faders ställe när den vidrige och liderlige gubben våldtog mig. Min fader hann dock före, men det var den prästens fel, ty det var för att skydda mig mot prästen som vår fader isolerade oss inne i Petrella. Jag var skyddad där mot alla utom en: min fader var för svag för att förmå beskydda mig mot sin okontrollerade personliga natur. Jag kan berätta mera om den prästen. Giacomo, min broder, kan avslöja att den prästen var den förste som kom på idén att pappa kunde mördas. Inte sant, min broder, att du aldrig kommit på den tanken själv förrän vår vän Orsino, monsignore Guerra, kläckte den och klädde den i ord?

Giacomo Min syster, det är sant, och det vet Gud.

Beatrice Den prästen står likväl ej här bland oss anklagade. Han har fått lämna landet utan att man ens försökt att hindra honom däri. Om ni, herrar präster genom påvens heliga auktoritet, anklagar oss för dråpet på Francesco Cenci, svarar vi, att ni är mera skyldiga än vi, och med er hela Vatikanen!

Åklagaren Oförskämt! Jag har då aldrig hört på maken!

(tumult i salen, stor upprördhet i synnerhet bland alla präster,)

Camillo (överröstar alla) Fadermörderskan har talat!

Domaren Ordning! Tyst i rätten! Annars utryms hela salen! Rätten ajourneras lika fullt ändå! Härmed förklaras denna dags förhandlingar avslutade!

(slår klubban i bordet och lämnar raskt salen.)

Giacomo Är vi nu fria kanske?

Beatrice Knappast. Vi är fast från början. (till *Camillo*) Skulle inte ni försvara oss? Ålåg det inte enligt rättslig praxis er att sköta vårt försvar?

Camillo Kom inte här och säg att jag ej har försökt! Det är ni själva som har fullkomligt förstört er egen sak!

Åklagaren (till *Camillo*) Vad händer nu?

Camillo Förmodligen får påven byta domare. Han måste ha en domare som inte tvekar med att döma dem.

Marzio (förtvölad) Jag ensam är den skyldige! Ack, hör på mig! Syskonen Cenci är fullkomligt fria ifrån skuld! Jag ensam är ansvarig! Det var bara jag och Ser Olimpio som ensamma tog livet av tyrannen! (alla struntar i honom.)

Åklagaren Du, din skälm, blir sannolikt den ende som blir skonad. Gå din väg nu, ingen hör på någon längre, och din offervilja demonstrerar du för sent, ty prästerna är arga nu. (går. Rätten upplöses.)

Akt V Scen 1. I fängelset.

(*Beatrice* sover. *Bernardo* sitter bredvid.)

Bernardo Hur ljuvlig är ej sömnen när den så kan göra en betagande gudomlig skönhet ännu mera ljuv och mild och skön med himmelskt leende behag! Hon måste drömma om oframställbara paradiser och deras fröjder, när hon så kan le i sömnen så att solen själv blir bortskymd av så änglalik och överjordisk sällhets underbara glans! Ej kan jag störa så bedårande och rena oskuldsdrömmar. När hon sover har hon kvar sin barndom och sin oskuld och kan aldrig få dem kränkta, ty i drömmen lyser hennes bättre jag, som ingenting kan släcka där på samma sätt som det berövats henne i den krassa verkligheten. Men jag måste väcka henne mildt, ty annars väcker andra henne omilt. Vakna, kära stora syster!

Beatrice (vaknar) Vad? Vem väcker mig så bryskt och mitt i natten?

Bernardo Det är icke natt, men vi är kvar i mörkret.

Beatrice Jag förstår. Det är blott genom drömmar man ibland kan slippa detta tröstlöshetens fängelse. Men jag behövde sova. Jag har hängt i håret i två timmar utan att det gav de infernaliska inkvisitorerna den ringaste information som de ej redan fått, och efter sådant huvudbry så var vad sömn som helst på vilken plats som helst ett paradiser. Jag drömde att jag verkligen blev lovad segerfärd till paradiset. Ändå är ju vi i paradiset redan nu.

Bernardo Vad menar du, min syster?

Beatrice Jämfört med vårt liv med pappas ständiga förtryck omkring oss är då till och med ett fängelse i Vatikanens källare ett paradiser.

Bernardo Min syster, din dröm var förtjänlig. En sådan syn behövde vi, och jag kan tro att den var sann. En segerfärd till paradiset är vad vi behöver och förtjänar.

Beatrice Du vet mer än jag om verkligheten. Varför var den drömmen på sin plats? Har något hänt då när jag låg och sov?

Bernardo Vår kardinal *Camillo* var här nyss. Han nändes inte väcka dig, ty han blev gripen av ditt oskuldsfulla leende i sömnen. Men han sade mycket som ej bådade gott för oss.

Beatrice Som vad?

Bernardo De har torterat *Marzio* ihjäl. Han kan ej längre hjälpa oss med sina motsägelsefulla vittnesmål.

Beatrice Då dog han som martyr. Har de torterat Giacomo och mor Lucretia även?

Bernardo Ja, och de har båda två bekänt.

Beatrice Bekänt? Vad har de då bekänt?

Bernardo Vår styvmor sade allt om oss och om hur du beställde mordet och fungerade som mördarnas pådrivare. Och Giacomo har tagit på sig all sin skuld. Du är den enda nu som yrkar på din oskuld och som ej har knäckts av Vatikanens bödlar. Du allenast kan fortfarande försvara dig och har man ej förmått besegra.

Beatrice Fega är de, både mor Lucretia och Giacomo! Det trodde jag ej om dem! De har då förverkat all sin ära och sitt goda namn och har ej ens falsk stolthet kvar. Var de då tarvliga pultroner, som så lät sig våldtas på sin oantastliga själs adelskap?

(Åklagaren kommer med Lucretia, Giacomo och kardinal Camillo.)

Där är ni, usla Vatikanlakejer, råttor till inkvisitorer som ej vågar visa sig i dagsljus, stinkande slamkrypare, som prostituerat själ och ära och identitet till påvekyrkans enda saliggörande bordell! Jag hörde att ni tagit livet av vår ende hederlige advokat, den stackars Marzio.

Camillo Min flicka, dina händelser förgås i dessa källarvalv som drunkningsoffers rop i vattnet. Inte ens de här solida murarna kan höra vad du säger. Vatikanens biktstol har ej någonting att höra eller att förlåta. Den kan endast giva nåd. Bekänn, och vi skall överklaga och utverka nåd.

Lucretia Det är vår enda räddning, flickan min! Jag har berättat allt, och om du inte ångrar dig så blir vi alla slitna sönder lem för lem!

Beatrice Min broder, har då även du gett efter för de svinen?

Giacomo Jag har tagit på mig skulden och mitt ansvar. Gör du sammanledes. Då kan kanske vi få nåd. Det kan vi aldrig annars.

Beatrice Bror, du är en kvinna och en billig sådan. Är då jag den enda mannen i familjen utom lille bror Bernardo, *(omfamnar honom,)* som allena utom jag ej haft med våld frambragta lögner att bekänna? Då är även jag och min Bernardo ensamma i släkten utan skuld och utan dåligt samvete.

Camillo Min flicka, du är dum i din absurda envishet. Du vinner inget på det. Står du på dig och försvarar fadermordet blir ni alla dömda till den grymmaste tänkbara död.

Beatrice Bernardo även?

Camillo Ja. Din envishet kan allra minst beskydda honom.

Beatrice Men den räddar dock vår ära och vårt namn och vår integritet! Och den skall leva vidare i evighet på folklegendens vingar tills en dag vi blir offentligt återupprättade med rättvisans fulla kraft bestyrkt av seklers tålmod, och den rättvisans kraft skall då slå kupan av på Peterskyrkan! Ve katolska kyrkan och världskristenheten då! Och påven skall då själv ej längre kunna mer försvara kyrkans århundraden och årtusenden av ouppklarade och dolda brott med att, som hittills, gömma sig med dem i Vatikanen, utan han skall dras i bojor tvärs igenom Europa och bli till ett åtlöje för hela världen!

Camillo (till åklagaren) Vi har inget här att göra. Hon är hopplös. Det är bara att avkunna domen. *(till Beatrice)* Slyna, du är hemfallen åt helvetet för evigt för att du i egensinne så försvarar mordet på din ädle fader, och du drar då hela din familj ner i fördärvet! Att du inte skäms!

Lucretia Min dotter, tänk på oss! Du kanske än kan rädda oss om du ger efter och bekänner! Kardinalen här har ensam makt att få oss räddade!

Giacomo Min syster, tänk på lille bror Bernardo. Endast du kan rädda honom.

Beatrice Lille bror! Det skulle vara blott för dig då som jag kompromissar med de äckligaste gamar världen känner, nämligen vår påves hav av svarta rockor! Kardinal Camillo, jag bekänner, om det räddar lille bror Bernardo, ty jag tror ej att ni önskar rädda oss tre andra. Mig och Giacomo åtminstone offerar ni med glädje vad vi än bekänner, ångrar eller ber om. Men ni vet att lille bror Bernardo är fullkomligt utan skuld. Det är er plikt att rädda honom.

Camillo Jag skall göra vad jag kan. Ni tar då på er er beskärda del av ansvaret av mordet på er fader?

Beatrice För Bernardos skull, ty annars skulle ni ej rädda honom.

Camillo (till hela familjen, med utbredda välsignande händer) Kära barn, då finns det hopp om att ni kan undfå paradiset salighet trots allt.

(till åklagaren) Kom, monsignore, låt oss gå. Vi har fått höra allt vi önskade. *(de går)*

Beatrice Den stinkande förbannade fullständigt korrumperade och genomruttne hycklaren till eunuck!

Lucretia Min dotter, häda inte så. Han är vår vän, och han kan ännu rädda oss. Han är ju kardinal. Och han har lovat att få oss benådade så fort vi alla tre bekänt.

Beatrice Benådade! Tror du, mor, att en påve som regerar med inkquisitionen som sitt redskap kan benåda en familj som hör till världens rikaste? Han fäller oss och låter oss få brinna blott för att få kamma hem vårt guld! Om lille bror Bernardo *(omfamnar honom)* blir benådad blir det säkert inte utan att han ändå samtidigt blir helt ruinerad.

Lucretia Hoppet är en dygd, min dotter, och den finns så länge livet lever. Låt oss ej ge upp den medan vi ännu får leva. Vi har rätt att hoppas lika länge som vi än får leva.

Beatrice Mor, du gaggas som den godtroget naiva italienska envisheten själv. Min broder Giacomo vet bättre. Tyst, säg inget, Giacomo, ty det är bättre. Allt vad vi kan hoppas på fortfarande är att få vara till vår sista stund tillsammans. Eller hur?

Giacomo Om världen sviker oss så skall vi därför ej uppge varandra. Aldrig sviker vi oss själva för att påven sviker oss. Vi lever och vi dör tillsammans.

Lucretia Ske Guds vilja!

Beatrice Nej, mor, det är just vad felet är med oss. Det är ju ej Guds vilja mer som sker. Det är i stället påvens, för att den är styrd av ekonomiska intressen. Det är inte bäst som sker nu längre här i världen, utan vad som sker är sämst, just på den grund att det är penningen och mänskors girighet och icke Gud nu längre som styr denna världen. Och vi är den korrumperade kapitalismens första offer.

Scen 2. Påvens gemak.

Camillo Hela Rom pläderar för den unga jungfruns oskuld och befrielse.

Clemens Du hånar mig, min vän. Hon har ju fött ett barn. Hon har bekänt liksom sin broder. Jag befäller att de alla fyra genast binds vid svansarna på vilda hästar, var och en vid fyra hästar, och att de slits sönder enligt lagens praxis angående fyrdelning.

Camillo Det går inte an, ers helighet. Jag lovar er, att hela Rom som en man skulle revoltera. Alla ber för Beatrice och sympatiserar med familjen. Flickan blir ett helgon för allt folket om hon blir avrättad.

Clemens Hon kan ej försvaras! Hon tog livet av sin fader!

Camillo Hon blott handlade i självförsvar. Betänk! Francesco Cencis tog sin egen dotters oskuld, och han ruinerade sin egen son. Jag hörde själv hur han förbannade de båda söner som gick hädan tidigare. Hans groteska skadeglädje kände inga gränser, och han hade gärna själv personligen ställt upp som deras mördare. Den arma flickan hade inget annat val än att försvara sig och hämna sig med fadermord.

Clemens Det håller inte! Gav de kanske gubben möjlighet att själv försvara sig? Nej, barnen gav sin fader gift först för att tryggt oskadliggöra honom för att lättare så kunna döda honom! Om det ej så tydligt var ett så fullständigt överlagt metodiskt fadermord så hade jag måhända kunnat ge dem nåd. Om jag nu gav dem nåd så skulle det bli världens vildaste prejudikat: då skulle alla brott bli tillåtna! Ty detta brottet är det grovaste av alla.

Camillo Giv dem då betänketid åtminstone! Giv deras advokater en human chans att försvara dem! Det finns ej en jurist i detta Rom som ej förklarar sig att tala varmt för deras sak. Det skrivs nu redan överallt i Rom volymer av inlagor, petitioner och behjärtansvärda böneskrifter. Alla vill försvara dem, blott icke ni.

Clemens Så djupt har Rom då sjunkit i föraktlighet, att det ej blott finns romare som mördar sina fäder utan även advokater som försvarar överlagda fadermord!

Camillo Giv dem en chans! Giv dem en frist!

Clemens Hur länge vill du låta saken vänta?

Camillo Fem och tjugο dagar hinner alla advokater formulera sina angelägenheter på.

Clemens Nåväl. Du får då dina fem och tjugο dagar. På den tjugofemte dagen skall var petition och böneskrift ha kommit hit till mig, och jag skall nagelfara dem varenda en. Men sedan skall jag döma rättvist.

Camillo Vare det som eders helighet har talat. (*bugar sig och går.*)

Clemens Det har gått för långt för att det skulle mera kunna gå tillbaka. Allt som återstår är blott att göra den familjens ändalykt formellt så mjuk som möjligt. Ingen skall få kunna säga att hans helighet den gode blide påvefadern inte önskade ge dem all nåd i hela världen eller att han ej tog hänsyn till allt vad som kunde tagas hänsyn till. De har förverkat sina liv. Min plikt är endast att se till att deras undergång och död blir acceptabel.

Scen 3. Fängelset.

Giacomo (går av och an) Hur kan de plåga oss så här? De mördar oss blott med sin tystnad! Det har gått mer än tre veckor utan att man släpper av en centimeter av sträckbänkens remmar! Det är värre än att genast få sin dödsdom deklarerad!

Lucretia Lugna dig, min gosse! Varje dag av liv är mera värdefull för oss än en hel livstid för en vanlig mänska, ty vi lever under ständigt hot av döden, och det höjer livets mening.

Giacomo Styvmor, du blott gaggas som du har förstånd till. Jag är tjugofem år gammal, har familj och barn att leva för, som medan än vårt öde ej är avgjort lider samma utsägliga tortyr som jag, som en gorilla instängd i en alltför liten bur. En djurfamilj som fråntagits sin fader och försörjare kan dö för mindre!

Lucretia Ännu finns det hopp, och för var dag som går blir hoppet större för att vi kan bli benådade. Det säger kardinal Camillo själv.

Giacomo Den hycklande bastarden! Tror du han är omedveten om att han blott ständigt aggraverar vår tortyr?

Beatrice Vi måste bli benådade. Jag vet att hela Rom nu verkar för den saken. Man kan bara inte döda oss för det att vi försvarat våra liv mot en vansinnig fader som ej visste vad han gjorde. Gud själv måste verka för vår frihet, och vår påve till och med är underställd Guds högre ordning.

Bernardo Lugna ner dig, storebror. Vår syster har nog rätt. Det är ej möjligt att de bara mördar oss, ej efter så lång väntan och så många advokater.

Giacomo Tyst! Jag hör folk komma! Det är säkert kardinalen.

Beatrice Ja. Det är den tjugofemte dagen. Nu har påven tagit ställning till vårt fall och avgjort våra öden. Är han mänsklig måste vi bli tillerkända ansvarsfrihet.

Bernardo (förhoppningsfullt) Livet börjar nu, min syster!

Beatrice Hoppas du har rätt.

(*Kardinal Camillo inkommer med vakter.*)

Camillo Mina barn, jag har gjort allt vad jag har kunnat.

Beatrice Vad betyder det?

Camillo Er dödsdom är beslutad.

Giacomo Alla fyras?

Camillo Alla fyras.

Beatrice Det är inte sant!

Camillo Tyvärr, min dotter, det är sant.

Beatrice Det kan ej vara sant! Så kan man inte göra mot oss!

Camillo Nej, så kan man inte göra med er, men ändå så gör man så med er. Ej alla Roms jurister och mest framstående advokater kunde hjälpa er med sina tegelstenar av volymer av inlagor till ert kraftfulla försvar.

Beatrice Man kan ej handla så mot livet! Vi är ju bevisade oskyldiga! Det var ju Marzio och Olimpio som tog vår faders liv, det har bevisats, och ni präster har för länge sedan tagit livet av dem. Räcker inte det? Måste ni utplåna en hel oskyldig familj? Är ni så övermåttan giriga och fullständigt omänskliga? Är påven då så rädd för mig, att han ej vågar låta mig få leva? Nej, det kan ej vara sant. Det är en lek med våra liv blott. Man gör ett skådespel av oss. När vi står på schavotten inför bilan får vi veta att hans helighet benådat oss. Han kan ej samvetslöst ta våra liv och döda oss på allvar. Om han gör det är han värre än Saturnus.

Camillo Era domar lyder såsom följer. Beatrice och Lucretia och Bernardo skall bli halshuggna offentligt med mannajan. Giacomo skall dö som lagen föreskriver som en fadermördare: hans kött skall slitas sönder med glödande tänger, och därefter skall han rådbråkas ihjäl med slägga.

Giacomo Hans helighet behagar skämta med oss. Och det har vi väntat på i tjugofem förhoppningsfulla dagar?

Camillo Alla gjorde allt vad mänsklig kraft förmådde.

Giacomo Problemet är blott det att påven är omänsklig.

Camillo Alltför många fadermord har inträffat på sistone. Igår blev markisinnan Santa Croce mördad av sin egen son för att hon vägrade testamentera hela sin förmögenhet till honom. Denna sextioåriga berömda dam blev slaktad av sin egen son med kniv! Och han kom undan! Ingen vet vart han har flytt. Och lägg till det det hemska brodermordet som inträffade helt nyligen som redan blivit ryktbart som familjetragedin Massini. Påven anser sig nödtvungen till att sätta stopp för denna formliga epidemi av gräsliga familjemord.

Beatrice Då har han allt att vinna på det då han därmed konfiskerar deras pengar och förmögenheter. Endast fattiga kan han ha råd att låta leva.

Camillo Dotter, jag beklagar och förstår din bitterhet.

Beatrice Vi måste alltså skriva våra testamenten och ta på oss andra kläder, så att det må synas att vi gör vår bot när vi går till schavotten, eller hur?

Camillo Allt är väl förberett. En biktfar väntar, och ni får därefter delta i en helig gudstjänst.

Beatrice Allt för att befästa påvens allmakt över våra själar, över våra sinnen, över våra öden och för evigt över detta Rom.

Camillo Min dotter, håna icke nu. Din faders liv var ett tillräckligt hån mot hela påvekyrkan. Gör avslutningen på hånet Cenci värdig för er egen del.

Beatrice Var lugn, min gode kardinal. Er påve skall ej nödgas skämmas över någon annan än sig själv.

Camillo Då lämnar jag er här i fred så länge för att återkomma som ledsagare av er till mässan. (går)

Lucretia (hysterisk) Mänskligheten har fördömt oss!

Beatrice Mor, det är blott påvedömet som fördömt sig själv och därmed hela mänskligheten.

den siste vakten (till Beatrice) Säg, min fröken, är det sant att ni ej äldre är än sexton år?

Beatrice Man frågar ej en dam om hennes ålder. Det är dumt att göra så, ty man kan bli besviken. Gå nu, vakt, och lämna oss i fred.

Giacomo Nu får Roms populas en sak att tala om igen som till allt annat romerskt evigt blott skall lända Rom och hela kyrkan till dess ständigt växande vanheder.

Beatrice Du skall se, min bror, att vi i sista ögonblicket blir benådade. De vågar ej ta livet av oss, ty det vore alltför skandalöst självdestruktivt. Och lille bror Bernardo vet ju alla att är alldeles oskyldig. Vi är fyra oskulder som intrigerade i självförsvar, och det vet hela världen, och det skall den alltid veta. Om nu påven dödar oss trots hela världens

opinion, så må han ensam själv för evigt stå för all skuld som vidlåder namnet Cenci, ty då är han ännu värre än vår fader.

Giacomo Även om ej dessa Vatikanens murar hör dig med sitt tigande ihjäl av allting mänskligt, må ditt ord ha laga kraft för evigt med gudomlig rätt.

Lucretia Amen.

Scen 4. Påvens gemak.

Clemens Nå, min kardinal. Berätta nu. Vad hände?

Camillo Allting gick som smort och enligt alla förberedelser, men det var ändå alltför starkt, för mycket och för outhärdligt. Den som borde ha fått se alltsammans där på nära håll var ni om någon.

Clemens Ni är upprörd. Säg mig nu hur allt gick till.

Camillo På morgonen var Beatrice helt hysterisk, och man kunde ej förmå den unga flickan till att klä sig. Det var ofattbart för henne att hon hade dömts till döden. Slutligen besinnade hon sig, tog på sig botedräkten och skrev ner sitt testamente. Jag fick läsa det. Hon skänker bort all egendom och hela sin familjs förmögenhet till trettioalet kloster, sjukhus, fängelser, barmhärtighetsinstitutioner och kongregationer med det förbehållet att ett kapital bestäms i förväg åt ett ej namngivet barn, som vid tjugo år skall tillerkännas detta kapital med räntor. En väninna uppgavs i det underliga testamentet som ansvarig för det barnet.

Clemens Sådant är normalt i adliga personers testamenten som har mindre äkta barn att sörja för. Nå, sedan?

Camillo De fick bikta sig och gå i mässan. Sedan fördes de ut ur sitt fängelse, och Giacomo var först att föras upp på kärran. Sedan kom Bernardo med bakbundna händer och med bindel över ögonen. Där möttes han av sin benådning, som ni äntligen utfärdat samma morgon.

Clemens Blev han glad?

Camillo Han var från början och förblev bedövad av sin sorg för sin familjs skull, och han slapp ju ej få se dem dö. Därefter fördes kvinnorna ur fängelset i sina enklaste botgörarkåpor. Kärran förde dem till piazzan, mycket folk var samlat överallt, och mor Lucretia grät förtvivlat hela vägen, medan Beatrices stolta lugn i stället bragte alla gatornas åskådare till tårar.

Oförmodat fördes först Bernardo till schavotten, var han genast svimmade. Han väcktes med kallt vatten och fick sitta ned mitt mot mannajan, så att gossen noga skulle se hur syster, bror och fostermor blev dödade.

Lucretia fördes upp med svårighet, ty hon var fet och rörde sig med stort besvär. Hon visste inte hur hon skulle göra, och det tog en evighet för bödeln att få henne rätt placerad under bilan. Kvinnan grät in i det sista.

Under tiden rycktes köttet fräsande med heta tänger ur den sammanbitne Giacomos prostrerade lekamen, och han bar tortyren med berömlig självbehärskning. Ej ett kvid av smärta hördes från hans läppar.

Innan någon av de tre dödsdömda ännu hade dött, så brakade en stor åskådarläktare ihop som det var mycket mänskor på, och flera omkom. Dessa var om möjligt ännu mer oskyldiga än syskonen och modern men dog lika fullt ändå och före de dödsdömda.

Clemens Sådant händer alltid, vid autodaféer, vid tuppfäkningar, vid alla folkets nöjen. Fortsätt.

Camillo Det blev Beatrices tur. Hon frågade om hennes moder verkligen var död. Det var hon ju, så det var bara att bestiga den nu blodiga schavotten. Utan svårighet så lade hon sig väl till rätta blottställd för mannajan och var färdig för att möta döden. Då avfyrades från fästningen Sant Angelo ett mullrande kanonskott.

Clemens På min önskan.

Camillo Sedan följde ett besvärligt grymt och pinsamt dröjsmål utan att den vackra Beatrice blev befriad från sin ställning inför döden.

Clemens Ja. Jag ville hinna be för henne och ge henne i rätt stund den absoluta påvliga absolutionen. Vakterna på fästningen var ombedda av mig att fyra av kanonen när hon lades ner inför mannajan. Efter skottet skulle bödeln vänta fem minuter medan jag i tystnad skulle hinna be för henne.

Camillo Det var grymt mot henne. De minuterna blev hennes livs ohyggligaste pina. Men hon bar den väl och anbefallde oavbrutet sig i Jesu Kristi sällskap och i Jungfruns händer och i Guds personliga och eviga rättvisa. När så bilen äntligen blev släppt och hennes nacke bröts och huvudet blev avskilt, svimmade Bernardo nu för andra gången, och det tog en timme nästan innan man fick liv i honom åter. Giacomo blev krossad under tiden, mazzolato, rådbråkad ihjäl med släggan.

När Bernardo äntligen fått liv igen så hade han hög feber, och han fördes då tillbaka till sitt fängelse.

Bland folket svimmade det också många mest på grund av hettan. Det var hett som i augusti, och folkmassorna var så massiva, att varenda mänska trängdes för att komma fram och se något. Därigenom blev ett flertal trampade ihjäl av mest varandra men av hästar även, och ett väldigt antal ansattes av feberfrossa. Alltjämt dör det oavbrutet folk till följd av dagens känslomässigt oerhört påfrestande uppståndelse. Och inte en i Rom har icke prisat och sympatiserat med och älskat Beatrice. Hon är dyrkad som ett helgon fastän hon blev dömd som fadermörderska.

Clemens Hur går det med Bernardo?

Camillo Det bör ju ers helighet själv veta. Ni benådade ej honom helt. Han dömdes till tjänstgöring på galärerna och all sin egendoms förlust och måste nu betala fyra hundra tusen piastrar inom blott ett år. Men det är ingenting mot det att han blev tvungen att på nära håll själv se sin syster, broder och sin styvmor avrättas brutalt och blodigt alla tre, en upplevelse säkert värre än att själv få dö.

Clemens Det räcker, kardinal Camillo. Rättvisa har skipats. Ni kan gå.

Camillo Jag får väl gå då. (*går*)

Clemens (*efter ett tankfullt ögonblick, reser sig upp i sin fulla längd och bredd och verkar fylla hela scenen när han under utdelandet av den stora påvliga välsignelsen framsäger:*)

Beatrice, jag förlåter dig, och jag borttager härmed all din skuld och alla dina synder.

Beatrices röst (från luften) Hycklare!

(*Påven ser sig förskräckt om och tittar överallt omkring sig, ser ingenting, rycker på axlarna och lämnar scenen, fortfarande då och då kastande en förskräckt blick bakom sig.*)

Februari 1989.

Efterskrift.

Denna dokumentära tragedi har skrivits förut av ingen mindre än Percy B. Shelley år 1819. Denna svenska version följer Shelleys ända fram till den tredje akten, var författaren ger dramat sin alldeles egna grovt naturalistiska utformning utan några vidare poetiska omskrivningar eller undvikningar av den nakna sanningen. Shelley går aldrig så långt som till att nämna blodskammen med ett ord eller låta påven uppträda på scen. Här blir påvens roll ännu mera fruktansvärd än faderns, som framstår som en ängel i jämförelse med påven, kanske blott på grund av Francesco Cencis humor och påvens fullständiga saknad av sådan.

Det verkliga skeendet har även behandlats av Stendhal 1839 och Stefan Zweig 1926 efter offentliggörandet av tidigare okänt material i fallet av Corrado Ricci. Denna författare av år 1989 går längre än någon av sina företrädare i det att han tar upp gissningar och teorier i de tidigare versionerna som reella fakta för att öka dramatiken. I karakteriseringen av Beatrice har han använt sig av ett exempel ur verkliga livet, en 16-årig flicka som kränktes av sin alkoholiserade styvfar, såsom modell med bedövande verkan. Emellertid är det Francesco, den uppsluppet hånande hädaren, som tar priset som dramats mest oförglömliga karaktär och som mycket väl kan vara ett porträtt av den verkliga Francesco Cenci taget på pricken. Sådana italienare var inte ovanliga under renässansen. Den mest anmärkningsvärda birollen är dock tjänaren Andrea, ett mönster av korrekthet. Mordscenen snuddar i sin absurditet hela tiden vid det burleska, men det är högst väsentligt att allas ansikten förblir fullständigt gravallvarliga under hela det dödliga förloppet.

Dramat håller sig konsekvent på jamber tills påven gör entré i fjärde akten på tyngre daktyler. Domstolsscenen är på prosa tills Beatrice återinför jamberna som sedan håller skådespelet ut.

Sagittarius 22.4.1989

Förklaring.

Enda skälet till att jag har skrivit för teatern har varit kärlek till teatern. Min kärlek har då främst gällt den traditionella, eviga teaterkonsten med dess rötter i det gamla grekiska dramat, där ingenting var viktigare än Ordet och dess muntliga framställning. I Sverige har den klassiska diktionen på teatern i stort sett dött ut, och dess sista gedigna representant anses Tora Teje ha varit. Det är dock till denna tradition jag har velat anknyta, som jag anser vara teaterns grundläggande kraft, vari ligger hemligheten med dess eviga kontinuitet. Jag anser att språket har sin viktigaste överlevnadspotens inom teatern, som är mera levande och väsentlig som dess förvaltare och vidareutvecklare än någon akademisk institution, där folk mest bara mumlar.

Jag ber er därmed ha överseende med min mångordighet, men döm mig inte för hur mycket ord jag har lagt i de agerandes munnar utan för vad det är de egentligen säger.

C. L.